

Šihta

GLASILO RAVENSKIH ŽELEZARJEV

LETO XVII

Ravne na Koroškem, 15. aprila 1980

Št. 7

Zagnanost iz kvartala v kvartal

Naša delovna, poslovna in akcijska zagnanost komajda še priznava koledarske razreze mesecev in letnih časov.

Brez vsakega pompa tu že dolgo vodijo naši štiriizmenici. Oni so prvi izničili starodavno zaporedje delavnikov in nedelj; njihove »nedelje« so pač tudi torki, srede in petki.

Nastajanje planov, tuhtanja realizacij, iskanja čim boljših organizacijskih in reorganiza-

cijskih modelov za leta naprej so bolj na videz kot v resnici zakoličena z osmimi uradovalnimi urami. Orodja in stroje puščamo v fabriki, glave nosimo s seboj domov in v njih probleme, načrte, tuhtanja najbolj-ših rešitev med mnogimi možnimi.

Sestanke in seje skušamo racionalizirati, se hkrati znamo ponorčevati iz njih, a vseeno naprej sejemo in sestankujemo

neutrudno zagnano, ker preprosto ni drugih možnosti za dogovarjanja, za premagovanja odporov in osvajanja novega. In tudi sestanki ne sprašujejo več za dneve in ure.

Čas pa leti in nismo še v miru prebavili dejstev lanskega poslovnega leta, že je mimo prvi kvartal in treba je pregledati nove obračune, jih pretehtati, ovrednotiti, preceniti, s tem pa tudi rezultate naših lastnih akcijskih zavez. — Komu je mar, da se je vmes začela pomlad?

Dogovarjamo se o novih načinih nagrajevanja pridnega dela. In smo gotovo zmeraj vsi za tak sistem, ki mu to bolje uspe od prejšnjega.

Lenuhi ne dosejajo planov. — Če so bile napovedi konec

marca realne — mi smo jih. Pridni ne daje dolgo potuhe lenuhu, redoljubni ne nediscipliniranemu. Če se torej letos zavzeto sporazumevamo za red, s tem v resnici dvigamo vrednost in pomen dobrega dela. — Da velja za vse enako, se mora razumeti samo po sebi.

Zagnanost naših šihov in našega dogovarjanja teče neprekinjeno naprej — enako zavzeto za stroji v halah kot za računskimi in pisalnimi stroji. Za vsemi stroji smo delavci iste železarne, uravnani v isto smer, za iste skupne cilje.

Ta resnica naj tudi v prihodnje prevaga v vseh naših dogovarjanjih kot doslej.

Nabava in prodaja doma, uvoz, izvoz

Splošna preskrba s surovinami in ostalim materialom se zaradi raznih vplivov vedno bolj zaostuje. Težave nastopajo tako v nabavi osnovnih in pomožnih reprodukcijskih materialov kot bellega surovega železa, nekaterih ferolegur, ognjestalnih materialov, nemetalnih dodatkov, koksa, karburita, bentonita. Podobna problematika spremlja tudi preskrbo z gorivi in mazivi. Zaradi redukcij je zelo labilna preskrba z zemeljskim plinom, primanjkuje pa tudi raznih polizdelkov in sestavnih delov.

PRODAJA NA DOMAČEM TRGU

TOZD jeklolivarna. Planirane prodaje na domačem trgu tozd ni dosegel predvsem zaradi izpada agregata v mini livarni. Prav tako je iz proizvodnje izpadla tudi nerjavna litina, ki ima visoko ceno, kar je bistveno vplivalo na zmanjšanje realizacije.

TOZD valjarna. Doseženi so bili zelo dobri proizvodni rezultati, ki so plod prizadevanja vseh udeležencev. V verigi procesa od sprejemanja naročil do odpreme proizvodov. Izpad prodaje gredic pa je povzročil nepredviden remont na težki progli. Prizadevanja v

prodajni službi za izboljšanje asortimana na srednji progli v prid paličastega jekla potekajo še naprej.

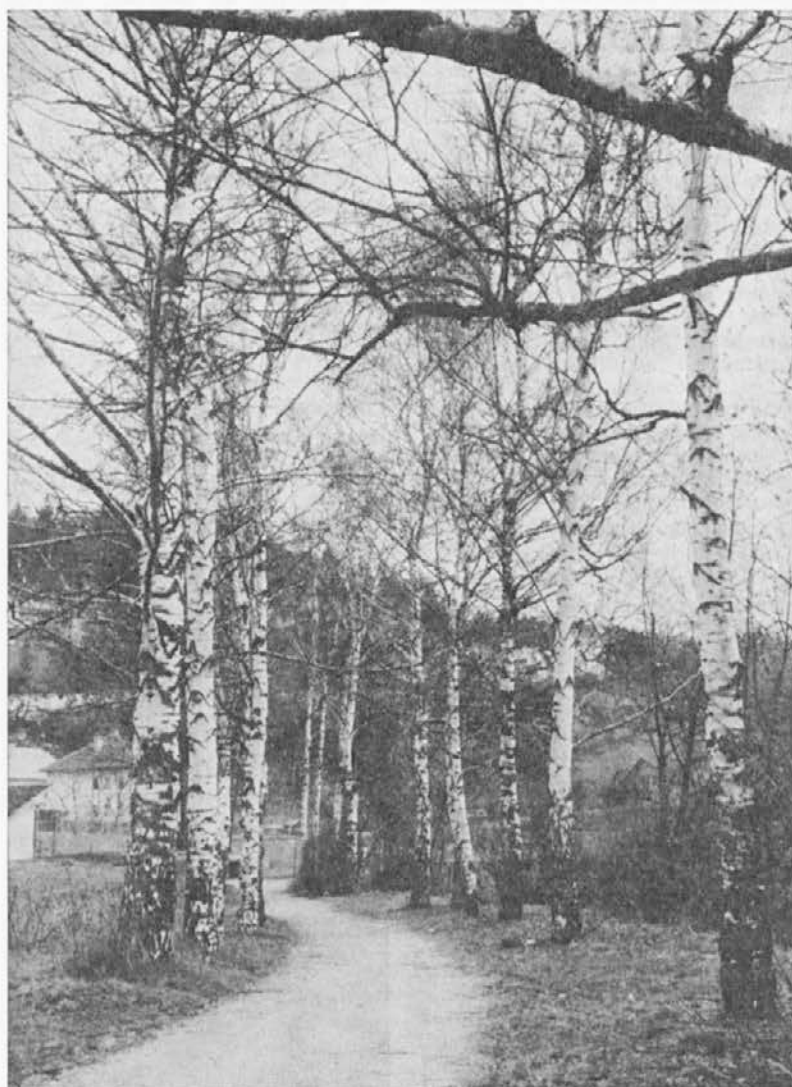
TOZD kovačnica. Tudi ta tozd je dosegel zelo dobre prodajne rezultate. Z roki pa delno zaostajajo zaradi nezadostne dobave vložka (gredic) iz TOZD valjarna. 1200 tonska stiskalnica je prezasedena z dokaj neugodnimi naročili.

TOZD jeklovlek. Planirana prodaja je presežena za ves asortiman, razen proizvodnje žice.

TOZD stroji in deli. Mesečni načrt odpreme je tozd dosegel v višini 80 odst. Obdelanih ulitkov je bilo prodanih 63 odst. več od načrtovanih, obdelani odkovki so bili prodani v višini, kot je predvideno z mesečnim načrtom, načrt prodaje valjev je bil presežen za 56 odst., načrt prodaje sestavljenih izdelkov pa za 140 odst. V letu 1980 še ni bil odpremljen niti en stroj zaradi zakasnitve kooperantov, predvsem Metalne Maribor z zvarjenci. Tako bo odprema strojev sledila v marcu.

TOZD industrijski noži. TOZD je realizirala 58 odst. več, kot pred-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Belo vabilo

(Nadaljevanje s 1. strani)

videva plan realizacije na domačem trgu. Industrijskih nožev je bilo prodanih 77 odst. več, brzo-reznega orodja pa 10 odst. več, kot predvideva plan prodaje na domačem trgu. Kljub pozitivnim rezultatom količinske proizvodnje pri industrijskih nožih še vedno beležimo velike zaostanke. Ugovoritve tudi kažejo, da ne dosegamo načrtovane poprečne prodajne cene, saj je veliko pogodb s fiksnimi prodajnimi cenami še iz leta 1979.

TOZD pnevmatični stroji. TOZD je dosegel mesečni načrt proizvodnje le v višini 84 odst. in s tem realiziral 89 odst. predvidene realizacije na domačem trgu. Vrednostno je bilo prodanih strojev 78 odst. od načrtovanih, orodja za pnevmatične stroje 17 odst. od načrtovanih. Vrtalne orodja 82 odst. od načrtovanih in lafet 109 odst. več, kot je predvideno s planom prodaje na domačem trgu.

TOZD vzmetarna. Mesečni načrt proizvodnje je tozdr presešel za 13 odst. in s tem realiziral 16 odst. več, kot je predvideno z načrtom prodaje na domačem trgu. Listnatih vzmeti je bilo prodanih 12 odst. več in vzmetnih palic za 41 odst. več, kot je predvideno s planom prodaje.

TOZD rezalno orodje Prevalje. Načrt proizvodnje je tozdr presešel za 23 odst. in s tem realiziral le 89 odst. načrtovane realizacije na domačem trgu. Plan prodaje pil na domačem trgu je bil presežen za 177 odst., plan prodaje orodja za obdelavo lesa pa je bil dosežen le v višini 83 odst. od načrtovanega. Precejšnje težave pri orodju za obdelavo lesa so v pravočasnih dobavah materiala.

UVOZ

V bojazni, da bodo proizvodne organizacije ostale še bolj ogrožene pri oskrbi z uvoznimi materiali, kot so nekateri že, so predlagale — kjer so bile na razpolago plačilne pravice iz deviznih — izvoznih prilivov, še v večji meri prijave za uvoz blaga v potrjevanje.

Ker pa je v okviru SISEOT Slovenije določen limit za vsako četrtletje je bil ta kaj hitro prekoračen. K temu je pripomogel tudi ukrep ponovnega potrjevanja v preteklem letu že potrjenih prijav, ki pa letos zasedajo odrejen limit fizičnega uvoza. Ta limit je porazdeljen kvartalno. Prvi kvartal dovoljuje uvoz v višini 27,5 odst. celotnega limita v letu 1980.

Železarna Ravne je sicer predhodno prijave za uvoz reprodukcijskega blaga in rezervnih delov — kjer to ni preveč posegalo v režimska dovoljenja, ki so bila tudi tu omejena — v glavnem prejela potrjena, nepotrjena pa so ostale vse prijave za uvoz opreme in delov za investicijsko vzdrževanje, med temi tudi prijavi za peči in transportne naprave v TOZD kovačnica. Ves limit za uvoz opreme v letu 1980 je bil prekoračen že pred zaključkom januarja. Rok za predložitev prijav pa je bil 29. februar 1980 — naše prijave so bile poslane v glavnem pred koncem januarja 1980.

Devizni prilivi ne zadoščajo za naše tekoče potrebe, pa četudi bi,

je limit fizičnega uvoza že prekoračen. Računa se takole: 60 odst. na uvoz iz leta 1978, 20 odst. na uvoz iz leta 1979, 20 odst. na leto 1980, to pa pomeni vsekakor manj, kot so naše potrebe.

Na zunanjem tržišču cene še vedno naraščajo za vse surovine, razen za feromolibden.

IZVOZ

Četudi smo v februarju izvozili več, kot je znašal poprečni mesečni izvoz v prejšnjem letu in tudi občutno več, kot v mesecu januarju, smo načrtovani izvoz dosegli le z 92,4 odst.

V kumulativnem izvozu je udeležena predvsem valjarna: paličasto jeklo z 48 odst., odlitki z 22 odst., kovano paličasto s 13 odst. Preostalih 17 odst. pa zajemajo

majo noži, listnate vzmeti ter pnevmatično in rezilno orodje.

Zaradi pomanjkanja konvertibilnih deviz za potrebe uvoza je bil načrt izvoza za leto 1980 zvišan za okoli 18 odst.

Do kraja februarja je bilo sklenjenih pogodb za okoli 54 odst. konvertibilnih dolarjev. Za manjkajoča naročila bomo morali predvsem povečati izvoz valjanega in kovanega paličastega jekla ter neobdelanih ulitkov.

S februariskim sklepom SISEOT je uveljavljena dodatna omejitev uvoza z vezavo le-tega na fizično izpolnitev kvartalnih načrtov izvoza. Zato bomo morali zelo paziti na to, da pogodbene obveznosti terminsko izpolnjujemo, saj nam bo vsako prenašanje naročil iz meseca v mesec ali iz kvartala v kvartal povzročalo težave pri uvozu.

Proizvodnja Slovenskih železarn v februarju

Že v poročanju proizvodnih rezultatov za januar je bilo omenjeno, da podatki za letošnji gospodarski načrt še niso dokončni. V delovnih organizacijah še teče razprava o spremembah prvotnih predvidevanj in nimamo zbranih vseh podatkov. Prihodnji mesec bo že lažje, saj je predvideno, da bo delavski svet stozda Slovenske železarne potrdil rebalans letnega gospodarskega načrta že v prvi polovici aprila. Podatki za februar so komaj primerljivi za izvajanje letnega načrta, saj delovne organizacije pri poročanju uporabljajo že precej drugačne, kot so uporabljeni za januar. Čez mesec dni bo za nami že prvo četrtletje in takrat se bo dalo tudi boljše primerjati uspešnost dela. Kljub vsemu je pa le vredno pregledati, če je bilo v drugem mesecu letošnjega leta kaj bolje kot v prvem, s katerim se nismo prav nič hvaležili.

Proizvodnja surovega železa je stekla bistveno bolje, saj ga je bilo tudi okoli 6.400 ton več kot pretekli mesec. Polovico tega je treba pripisati boljšemu delu jeseniških plavžev, pol pa ponovnemu delu elektroplavža v Storah. Leta 1979 je bila proizvodnja surovega železa 6 % večja od letošnje po prvih dveh mesecih.

Tudi proizvodnja surovega jekla je bila februarja boljša kot v januarju. Čeprav še ni na ravni letnega načrta, ker bo zaostanek za poprečnim mesečnim načrtom gotovo vsaj 4 %, je za okoli 3900 ton večja kot januarska.

Dobro so delali v jeseniški martinarni in v ravenski elektro jeklarni. Večji zaostanek je v elektro jeklarni Železarne Jesenice in v Storah. Letošnja proizvodnja surovega jekla je po prvih dveh mesecih za okoli 6.000 ton večja kot za isto obdobje lani, kar je za 5 % več. Seveda je tako poprečje še vedno premajhno, da bi presegli letnih 800.000 ton.

Rezultati dela so v blagovni proizvodnji izdatno boljši kot pretekli mesec. Železarne so celo presegle načrtovane količine. V železarnah so proizvedli okoli 6000

ton izdelkov za prodajo več kot v januarju, čeprav je februar najkrajši mesec v letu.

Za letošnja prva dva meseca skupaj tudi velja, da znaša blagovna proizvodnja okoli 5400 ton več kot po prvih dveh mesecih lani. Tolikšno količino je pa že vredno omeniti in upajmo, da bo še rasla. Tudi predelovalci žice so delali nekaj bolje kot v januarju. Čeprav je odstotek izvršitve enak, je pa plan za toliko povečan. Letošnja blagovna proizvodnja je skupno za Slovenske železarne 5 % večja, kot je bila ob koncu februarja 1979.

Letošnji načrt izvoza je visok in ga po prvih dveh mesecih ne dosegamo. Gotovo pa ni nepomembno, da je izvoz po dveh mesecih količinsko 33 % večji, kot je bil po istem obdobju lani, vrednostno pa kar 59 % večji. Zanimivo je tudi, da je vrednost izvoza skoraj pri vseh delovnih organizacijah večja kot količinski odnos. Tako bi moralo ostati seveda tudi še pri povečani količini izvoza vse letošnje leto.

Mesečna realizacija vrednosti prodaje je bila februarja dobra. Manjšo prodajo od mesečnega poprečnega načrta so imeli le na Jesenicah in v Verigi. Pri obeh je zaostanek pomemben in ga bo v poznejših mesecih kar težko nadoknaditi.

Takšen je torej pregled delovnih rezultatov v februarju. To je le groba informacija, saj je problematika dela v posameznih tozdih pereča in tudi rezultati dela niso povsod enaki. Oskrbovanje s surovinami, čeprav ponekod s težavami, je doslej potekalo zadovoljivo. Tudi oskrba z energijo ni bila nič slabša kot normalno v takem obdobju, čeprav je visela proizvodnja že nekajkrat prav na robu zaradi težav pri oskrbi s koksom. Doslej dobro prebrodene težave pa že vnaprej napovedujejo, da bodo pri vseh uvoznih surovinah potrebni veliki napor, da bi obdržali nemoteno oskrbo načrtovane proizvodnje. Verjetno je

MILKA POGAČAR — ŽAGARJEVA NAGRAJENKA

28. marca 1980 je v Ljubljani prejela Milka Pogačar z Raven nagrado Staneta Žagarja, to najvišje slovensko priznanje za pedagoško in družbeno delo v vzgoji in izobraževanju. Tovarišica Pogačarjeva, od leta 1973 ravnateljica vzgojno varstvene organizacije na Ravnah, je prejela nagrado za izredno pomembno delo pri razvoju vzgoje in varstva predšolskih otrok.

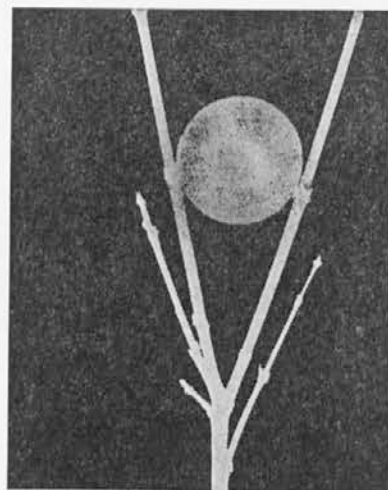
V vseh svojih številnih funkcijah po vojski se je zavzemala za razvoj otroškega varstva in področja predšolske vzgoje. S svojo vztrajnostjo je dosegla zavirljive uspehe tako pri dnevnem varstvu kot pri celoletni mali šoli in cicibanovi šoli.

Čestitamo!

temu dejstvu treba pripisati, da so že sedaj nastopile težave pri oskrbi vložka za nadaljnjo predelavo iz tujih virov, to je izven Slovenskih železarn: slabov, toplo valjanih trakov in valjane žice. Drug zaskrbljujoči pojav, ki sicer ni običajen za februar, je pomanjkanje delovne sile v nekaterih proizvodnih tozdih. Če sta že sedaj odsotnost z dela in pomanjkanje delovne sile navedena kot glavna vzroka za nižjo proizvodnjo, kaj bo šele v letnih mesecih, v času dopustov in drugih vzrokov za odsotnost.

Čeprav je napovedano veliko težav, ki jih prinašajo s seboj nujni stabilizacijski ukrepi, je pa v akcijskih programih in ukrepih za realizacijo letnega načrta proizvodnje po delovnih organizacijah toliko optimizma, da vendar lahko računamo, da bo letošnje leto v Slovenskih železarnah bolj uspešno, kot je bilo preteklo 1979. Seštevek delovnih rezultatov prvih dveh mesecev že kaže na to.

Milan Marolt

Fotogram 1

IZ OO ZKS V ŽELEZARNI:

Rezerve v tehnološki in delovni disciplini

TOZD kovačnica danes nedvomno velja za eno dokaj uspešnih temeljnih organizacij v železarni. O tem, kako delajo naši kovači, je tokrat spregovoril Marjan Planšak, sekretar osnovne partijske organizacije.

»Tovariš sekretar, TOZD kovačnica je v preteklem letu dosegla dokaj vidne delovne uspehe. Temu uspehu je nedvomno veliko pripomogla dobra tehnološka in delovna disciplina. Kako uspešni pa ste kovači na področju samoupravljanja?»

»Kot že leta nazaj, smo tudi v letu 1979 dosegli kovači zelo dobre poslovne rezultate. K rezultatom, ki smo jih lahko res veselili, je sigurno veliko pripomoglo dobro vodstvo tozda, dobro zastav-

Kar pa se tiče samoupravljanja v našem tozdu, mislim, da je dokaj uspešno. Kljub temu, da sem sekretar OO ZKS iz neposredne proizvodnje, doslej nisem imel večjih težav pri političnem in samoupravnem delu. Res mi sicer izmenska delo nekoliko otežkoča dejavnost, vendar s pravočasnim dogovorom s člani zveze komunistov in samoupravnih organov se nekako prebrodijo tudi te težave. Pripomnil pa bi le to, da ni prav, da se nekomu, ki je pripravljen opravljati politične funkcije v dobro vseh, naloži preveč funkcij in dela. To ga ovira pri delu v neposredni proizvodnji in ne na zadnje tudi zaupanih funkcij ne more zadovoljivo opravljati. Družbenopolitične organizacije v naši TOZD, predvsem pa člani ZK, se

no avtomatsko kovaško linijo, pričakujemo še večjo proizvodnjo in boljše poslovne rezultate. Predvsem načrtujejo povečanje proizvodnje na podlagi sodobne tehnologije kovanja paličastega jekla in osvajanja kovanja vseh vrst debelostenskih cevi in drogov za globinsko vrtanje. Nov avtomatski kovaški stroj bo postopoma izrinil sedanja, že zastarela parna kladiva. Z novejšo tehnologijo bomo nedvomno lahko razširili tržišče in na njem postali bolj konkurenčni. Ze lansko leto bi morali opraviti poskusno obratovanje nove kovaške linije. Vsi tuji partnerji so izpolnili svoje obveznosti. Žal pa so nastale težave pri montaži ogrevalnih peči, katere dobavitelj in monter je CER Čačak. Ta srbska delovna organizacija je že prekoračila vse pogodbene termine. Vsi zaposleni v TOZD kovačnica se zelo zanimamo za to veliko pridobitev, v katero vlagamo veliko denarja. Prav zato nam ni prav, da je prišlo do zavlačevanja. Seveda smo vse probleme okrog zakasnitve obravnavali tudi na delavskem svetu in na sejah družbenopolitičnih organizacij, kakor tudi na zboru delovnih ljudi. Sedaj smo se domenili s pomočjo vodstva našega tozda in tozda raziskave in razvoj, za poskusno obratovanje, ki naj bi bilo opravljeno 29. novembra.

»Tovariš sekretar, tudi v TOZD kovačnica ugotavljate, da je v precejšnjem porastu bolniški stalež. Ali menite, da je temu glavni vzrok težko delo ali pa morda kaj drugega?»

»Da, tudi v naši TOZD se zadnje čase opaža porast bolniškega staleža. Predvsem je velika odsotnost z dela zaradi bolniške pri mlajših delavcih. Mislim, da glavni vzrok za to ni pretežko delo, ampak da je med temi delavci veliko tudi namišljenih bolnikov.

Zakaj namišljenih? Znano je, da pri nas v kovačnici prevladuje skupinsko delo, da delovodja ne more vedno ugoditi vsaki želji, ko delavec zahteva en dan dopusta. Ker ga ne more dobiti, se zato napoti k obratnemu zdravniku, ki mu že po znani praksi odobri bolniški stalež vsaj za tisti dan, če ne še za več dni. Res pa je, da je v kovačnici tudi veliko delovnih nezgod, ki pa se pre-pogosto zgodijo zaradi neupoštevanja varnostnih predpisov in neuporabe zaščitnih sredstev.

»V nekaterih osnovnih partijskih organizacijah v železarni ugotavljajo, da imajo zelo malo komunistov na vodilnih mestih. Kako je pri vas?»

»Ne morem trditi, da naša osnovna organizacija ZKS nima dovolj komunistov na vodilnih delih, vendar pa moram poudariti, da je OO ZKS lahko uspešna pri svojem delu le takrat, če ima v svojih vrstah čimveč vodilnih delavcev, ki lahko s svojim širšim obzorjem znanja kvalitetneje pomagajo izvajati zadane naloge.

Kot ključni člen v verigi vodilnega kadra mislim, da lahko odigra veliko vlogo ravno delovodja, ki je nekako v sredini med neposrednim proizvajalcem za strojem in na drugi strani v tesnem sodelovanju z vodilnim kadrom TOZD. Namreč, na dobro politično in gospodarsko pot tozda bi morali misliti že pri zaposlovanju vseh kadrov, to je, da se poleg splošnih pogojev zahteva tudi določena stopnja moralno-političnih kvalitiet. Mislim, da bo potrebna širša politična akcija naše osnovne organizacije, da bomo pridobili še več članov v naše vrste tudi med vodilnimi delavci.

»Kaj pričakujete kovači od reorganizacije za vaš tozda?»

»Vsekakor bomo kovači, kakor tudi ostale TOZD, pridobili z re-

AKCIJA »TISOČ DELAVCEV – SODELAVCEV«

Od 1. maja do 31. decembra letos bo po vsej Sloveniji potekala akcija »tisoč delavcev – sodelavcev«. Njen pobudnik in pokrovitelj je republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, ki jo bo tudi usklajeval.

NAMEN JE LEP IN PREPROST

Če je namreč res, da je dobra obveščenost pogoj za dobro samoupravljanje, je gotovo tudi res, da bo boljši samoupravljalec tisti delavec, ki se bo aktivno vključeval v obveščanje, od onega, ki bo informacije samo pasivno sprejemal.

Akcija sindikata je torej hkrati poziv in vabilo, naj delavci tudi sami oblikujejo informacije. Od tega bodo imeli korist tako oni sami kot njihova okolica, saj bi bila s tem bolj zagotovljena temeljna obveščenost delavcev ter višja kultura pisane in govorne besede.

KAKO PRI NAS

Ker gre za politično akcijo, jo bomo vodili skupaj uredniški odbor Informativnega fužinarja ter družbenopolitične organizacije v železarni. Takoj lahko:

- uvedemo v našem glasilu rubriko »tisoč delavcev – dopisnikov«,
- priredimo pogovor o sodelovanju v vseh sredstvih obveščanja, ki jih imamo – Informativni fužinar, Mladi fužinar, Novice, razglasna postaja, oglasne deske,
- najboljše prispevke pošljemo v objavo Delavski enotnosti.

Neperfektno obvladovanje slovnice ni nobena ovira. Uredniškova dolžnost je vse popraviti ter pri pisanju pomagati z nasveti.

Prav tako je kadarkoli možno prirediti delovni razgovor o osnovah novinarskega pisanja.

V skupnem interesu torej upamo, da bo akcija stekla, in vabimo k sodelovanju.

Uredništvo

ljen akcijski program in dokaj dobra tehnološka in delovna disciplina. Morda naša tehnološka in delovna disciplina res nista na najvišji ravni. Pojavljajo se še posamezniki, ki se nikakor ne morejo vključiti v naš tempo dela. Vendar pa se tudi ti posamezniki prej ko slej obrnejo na bolje, se prilagodijo veliki večini sodelavcev in tako postanejo dobri delavci.

trudimo, da bi k samoupravnemu delu pritegnili čimveč delavcev, predvsem mlade sodelavce.

»Mnogo več jekla boste skovali kovači potem, ko bo nared nova avtomatska kovaška linija. Kot kaže, pa so pri montiranju te zakasnitve. Kaj na to porečete kovači?»

»Res je, da z veliko investicijo, s katero bomo dobili novo sodob-

Zagnano

organizacijo precej. Predvsem mislim, da bomo pridobili več strokovnega kadra, za katerega smo bili do sedaj bolj okrnjeni. V tesnejšem (to je po reorganizaciji) sodelovanju delavcev na obdelavi dokumentacije in delavcev na obdelavi materiala vidimo vsekakor tudi boljše poslovanje. Nam kovačem pa bo prav v tem trenutku še kako potrebno več izobraženega kadra za zahtevno novo avtomatsko kovaško linijo.»

»Baje tudi v TOZD kovačnica komunisti niste povsem zadovoljni z delovanjem delegatskega sistema, kakor tudi ne z delom mladitih. Kje so po vašem mnenju vzroki za takšno stanje?«

»Res je, da nismo zadovoljni z delom naših delegacij, kakor tudi ne z delom mladitih. Ta problem pa ni prisoten samo v našem tozdu, ampak je to problem vse delovne organizacije. Da pa še delo delegacij ni zaživel tako, kot bi moralo, ali kot smo morda prej pričakovali, da bo, je več razlogov.

— Prvi je, da je pri nas v kovačnici problem sklicati delegacijo že zaradi tro- in štirilitskega dela.

— Preobširna in preveč strokovno izdelana delegatska gradiva, ki so običajno dostavljena delegatom tik pred dokončno odločitvijo.

— Ne nazadnje, morda nismo najbolje kadrovali, kajti med nekaterimi delegati je opaziti premajhno zainteresiranost in odgovornost, ki bi jo morali imeti.

Nasploh je opaziti zadnja leta, da tudi pri nas v kovačnici mladinska organizacija peša. Vzroke za to vidim, kakor pri delegacijah — v večilitskem delu, premajhni zainteresiranosti in neodgovornem obnašanju posameznih mladincev. Ne nazadnje se sprašujem, ali smo mlade znali pravilno in pravočasno vključevati v delo — v samoupravljanje. Mislim pa, da bomo morali komunisti v kovačnici vsekakor posvetiti v bodoče več pozornosti prav delu delegacij in delu mladitih kovačev.»

»Kje vidite kovači rezerve za uresničitev stabilizacijske politike?«

»Tudi ravenski kovači smo si zastavili dokaj konkreten stabilizacijski program. Tako bo moral vsak posameznik v kovačnici prispevati svoj delež za uresničitev stabilizacijske politike. Predvsem vidimo kovači naše rezerve v neizkoriščenem delovnem času, predvsem pa v tehnološki in delovni disciplini. Nekaj smo na tem področju že izboljšali. Naša prizadevanja pa bodo najbolj vidna ob zaključku stabilizacijskega leta.«

F. Rotar

KLJUB PRIZADEVNOSTI TEŽAVE

Čeprav livarna beleži že nekaj let rast proizvodnje in tudi produktivnost, izražena v tonah na zaposlenega na mesec je v porastu, in čeprav skrbi za nenehno izboljšavo kvalitete proizvodnje, ima na področju finančnega poslovanja težave. Izražajo se v dejstvu, da na trgu tozda ne more dosegati takšnih prodajnih cen, da bi lahko zadovoljivo pokrival svoje proizvodne stroške, na drugi strani pa je kot velik potrošnik številnih surovin in materialov ter vseh vrst energije nenehno pod pritiskom stalnega povečanja cen. Zaradi takih izjemno neugodnih razmer na trgu prihaja kljub prizadevanjem livarjev za boljše delo do finančnih rezultatov, s katerimi ne morejo biti zadovoljni. Ker se delavci v tozdu zavedajo, da je odprava vseh težav odvisna predvsem od njih samih in da morajo računati na lastne sile, so si za leto 1989 izdelali akcijski program, ki upošteva na eni strani bolj intenzivno sodelovanje s strokovnimi službami ter tozdi skupnih dejavnosti, zlasti s pravo proizvodnje in komercialno s ciljem, da si skupno izboljša planiranje proizvodnje in izoblikuje tak proizvodni program, s

katerim bo možno na trgu doseči ugodnejše rezultate. So pa akcijski program tudi močno usmerili v reševanje naših notranjih problemov. V tej smeri si tako prizadevajo še nadalje izboljšati kvaliteto, produktivnost, boljše izkoriščanje delovnega časa in razpoložljive kapacitete.

Zelo prizadevno so začeli izvajati akcijsko štednjo pri vseh vrstah materialov in energije, prav tako smotrno trošijo sredstva za storitve vzdrževanja in sploh vsa razpoložljiva sredstva.

Seveda se zavedajo, da so to kratkoročne rešitve. S smernicami za srednjeročni plan 81—85 so zato predvideli modernizacijo in posodobitev livarske opreme in s tem uvedbo najsodobnejše tehnologije, saj se zavedajo, da lahko le tak ukrep omogoči uspešnost v poslovanju, se pravi dobre količinske in finančne rezultate. S takimi razvojnimi načrti torej predvidevajo dvig proizvodnje od sedanjih načrtovanih 10.000 ton na 15.000 ton v letu 1985. Tako povečanje proizvodnje bo omogočeno z zaključkom že tekoče investicije v livarno posebne litine v letu 1981 ter s posodobitvijo modelarne kaluparnice in čistilnice v naslednjih letih.

Z. Strgar

SPOZNAVAJMO NAŠO ŽELEZARNO:

Proizvodnja v jeklolivarni za boljše rezultate

Na poti našega spoznavanja tozdov smo se ustavili v jeklolivarni, kjer nam je tamkajšnji ravnatelj tov. Jože Matitz povedal vse tisto, kar spada v osebno izkaznico tozda.

Jeklolivarna na Ravnah je po svoji proizvodnji največja v SFRJ. Poleg nje deluje še 20 jeklolivarn. Naša pokriva približno 15% vseh potreb po jekleni litini na domačem trgu. Letno proizvede 9800 ton jeklene litine, letošnji cilj pa je 10.000 ton. Proizvodni program jeklolivarne obsega pretežno zahtevno tankostensko lahko jekleno litino za potrebe tovarn armatur, splošne strojegradnje, za rudarstvo, kemično in prehransko industrijo ter za razne druge industrijske veje.

Jeklolivarna je tudi proizvajalec modelov za kaluparjenje. Modele izdeluje iz različnih vrst materialov, kot so les, kovine in plastični materiali, v glavnem za potrebe lastnih kaluparnic, nekaj pa prodaja tudi drugim livarnam. Proizvodni program livarne je opredeljen tako, da obsega približno 45% legiranih in visoko legiranih jekel, večinoma nerjavnih in odpornih proti obrabi.

Že leta nazaj jekleno litino tudi izvažajo; letno gre v izvoz 10—12 odstotkov celotne proizvodnje, in sicer izključno na konvertibilni trg.

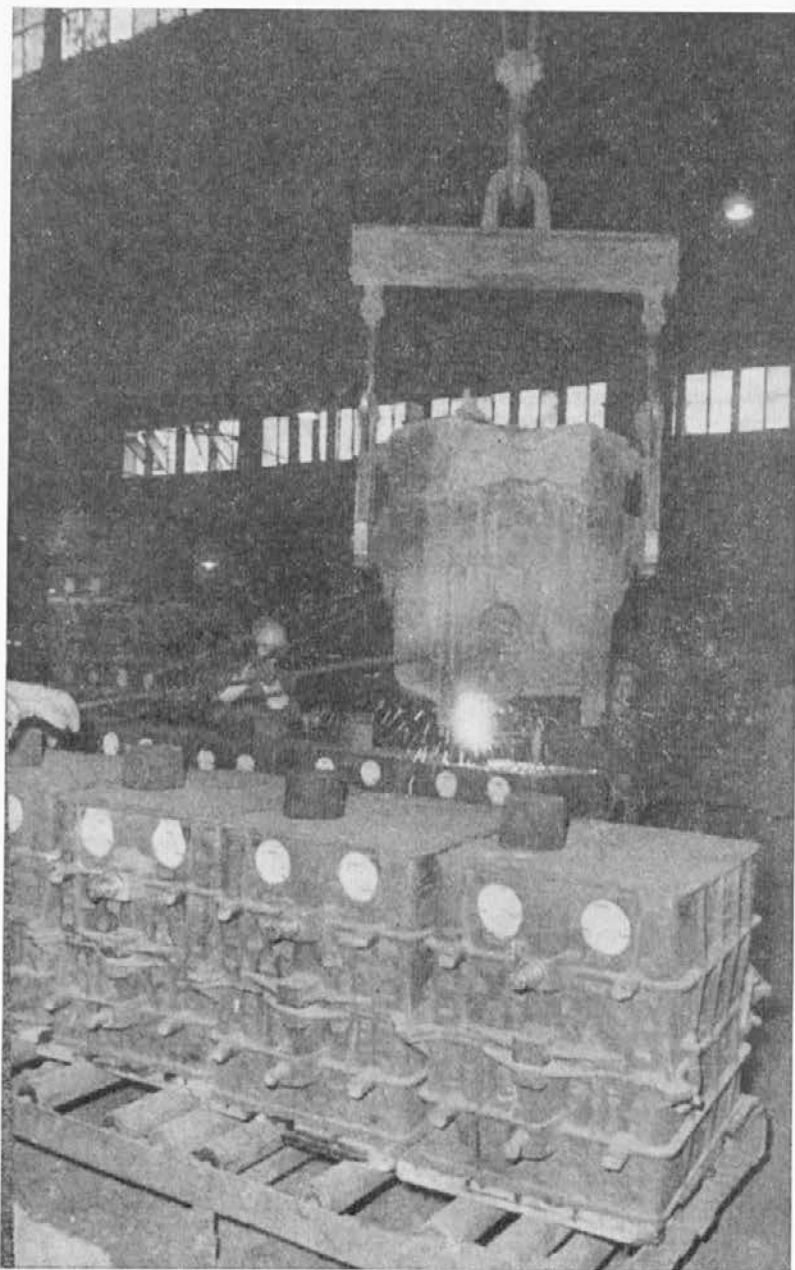
ŠTEVILČNO MOGOČEN TOZD

Tozd jeklolivarna je po številu zaposlenih med največjimi (ne pa

tudi po celotnem prihodku) v železarni, zaposluje kar 460 delavcev, katerih struktura je zelo raznolika. Proizvodni proces terja različne profile, zato v livarni najdemo vse mogoče poklice, kot so lesni in kovinski modelarji, livarji, kaluparji, jedrarji, talilci, varilci, brusilci, žarilci itn. Vsi ti delavci proizvajajo v posameznih oddelkih, ki so med seboj tesno povezani. Ti oddelki so: modelarna, priprava peska, strojna kaluparnica, ročna kaluparnica, peskomet, jedrarna, čistilnica s termično obdelavo in livarna za litje v školjke. Vidimo torej, skozi koliko oddelkov in rok mora neki livarski izdelek, preden gre končno na trg.

Tozd jeklarna dostavlja jeklolivarni tekoče jeklo, ki ga tam vlijejo v kalupe. Tako nastane ulitek, ki ga potem očistijo in termično obdelajo, pač glede na zahteve kupcev. Livarna v svojem proizvodnem procesu potrebuje številne materiale in orodja, je pa tudi velik porabnik energije, zlasti električnega toka in komprimiranega zraka, predvsem pa zemeljskega plina.

Znaten del proizvodnje prodaja livarna našim tozdom, največ s strojem in delom, pnevmatičnim strojem in manjši del še drugim. Taka litina, ki gre v naše tozde, je primerna za nadaljnjo predelavo, nazadnje pa so ti ulitki v finalnih izdelkih, ki gredo na trg (npr. v stiskalnicah).

Vsakanji prizor iz livarne

ŽELEZARNA IN KRAJ(i)

Velika delovna organizacija nudi kraju, kjer ima sedež, tudi večje možnosti za razvoj. To dokazujejo številni primeri, med katerimi je za naše poznavanje morda najznačilnejše Velenje z rudnikom in Gorenjem. Nastajajo razna središča, npr. ekonomska, politična (občinska), kulturna, športna in prosvetna.

V večjih delovnih organizacijah pa navadno združujejo delo tudi ljudje iz drugih krajev, dnevni premiki delavcev sežejo prek občinskih meja. In v teh delovnih organizacijah ustvarjajo.

Vprašanje, ali niso ti delavci kot krajani na slabšem glede na one v centrih, niti ni od včera, in za zdrave medčloveške odnose med delavci ni tako nepomembno. Skupna vlaganja v delovno organizacijo še povečujejo možnosti za razvoj kraja, kjer je njen sedež. Slednji pa zna to ugodnost tudi dodatno izkoristiti.

Občasna negotovanja delavcev iz bližnjih ali tudi bolj oddaljenih krajev so zato največkrat upravičena. Nikomur ni vseeno, če je ob enaki količini vloženega dela deležen manjših ugodnosti od ostalih. Tudi če v tej zvezi ne upoštevamo podrejenosti delavcev iz drugih republik, ki se kasneje vračajo v domača okolja, je problem neenakomernega razvoja naših krajev še vedno prisoten. Kaže se na vseh zgoraj naštetih področjih človekovega udejstvovanja.

Delovne organizacije sicer plačujejo glavarino krajevnim skupnostim (mimogrede — izraz »glavarina« nas spominja na ne preveč svetla obdobja iz naše zgodovine) na osnovi števila zaposlenih delavcev iz posamezne od njih, vendar teh sredstev po višini ne moremo primerjati s tistimi, ki jih združujemo za izgradnjo objektov družbenega standarda v celoti.

Železarna Ravne bo letos izplačala krajevnim skupnostim okrog

1.170.000 din. Obveznost iz samoupravnega sporazuma (0,5 % od bruto OD) bo namreč lahko poravnala le devet naših tozdov. Da bo približno polovico te vsote (585.000 din) dobila KS Ravne, je razumljivo, polovica naših delavcev je iz nje. Sledijo KS Prevalje (201.000 din), KS Kotlje (66.000 din), KS Dravograd (44.870 din), ... do KS Vuhred in KS Ribnica na Pohorju (930 din). Večji ali manjši proračun krajevnih skupnosti je torej odvisen tudi od števila njenih članov, ki so zaposleni v dobro poslujočih delovnih organizacijah.

Prave ugodnosti pa so še druge: centralno toploводno ogrevanje iz železarne je na primer možno le za Ravne, le tu lahko stoji tudi pokrit in ogrevan zimski bazen. Seveda pa ni slučaj, da stoji na Ravnah celotni DTK s stadionom in vlečnico (še vlečnica na Ošvenju), Nama, najsodobnejša osnovna šola..., da gostovanjem kvalitetnih kulturnih predstav (prireditve) lahko večinoma prisostvujemo le na Ravnah, da naš pihalni orkester le malokdaj igra delavcem v Črni, Mežici, Dravogradu... Seveda ni naštetih vse.

Sredstva za izgradnjo objektov družbenega standarda združujejo tozdi (3 % od bruto OD) za potrebe občine. Naš letošnji prispevek bo 7.018.000 din, spet iz tistih tozdov, ki so ga sposobni plačati. Ni skrivnost, da se bodo ta sredstva porabila za poravnanje kreditnih obveznosti za gradnjo osnovne šole na Javorniku na Ravnah. Pa tudi sicer naši delavci iz občin Dravograd, Slovenj Gradec in Radlje v svoji sredini iz teh sredstev ne bi uživali sadov.

Načelno si prizadevamo za enakomeren in enakovreden razvoj vseh krajev v naši občini. Pa vendar...

V. Močnik

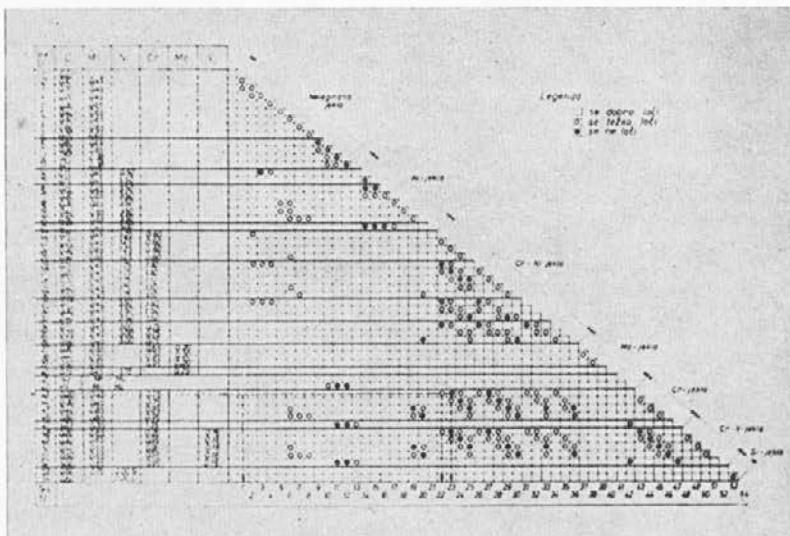

Tabela 1

valcu avtomobila, saj gre skozi vrsto postopkov od razreza, obdelave, termične obdelave, brušenja do vgraditve. Kdo je tedaj kriv? Vsi in nihče. Toda nekdo je kriv. Če bi v tem avtomobilu potoval vaš sin in bi se zaradi zlomljene ga volana ubil, bi bili ogorčeni, pobesneli bi zaradi človeške malomarnosti. Krivcu bi grozili s smrtjo, če bi ga našli. Kaj pa, če ste to jeklo na vsej dolgi poti od peči do avtomobila zamešali vi sami? Morda niste bili dovolj pazljivi, morda ste bili utrujeni ali pa se vam je zelo mudilo. Morda ste pri izdelavi izdelek »zafušali« in ste vzeli prvo palico, ki ste jo v bližini našli, samo da vas ne bi kdo okregal ali vam zaračunal nekaj dinarjev za izmeček, ki ste ga povzročili? Morda ste bili malo zlobni, pa ste hoteli »zafurkniti« sitnega kontrolorja in ste med 1000 palic vtaknili eno zamešano, samo da bi mu dokazali kako je nesposoben. Kdo bo vaš sodnik — nihče živih morda, popolnoma sigurno pa vaš mrtvi otrok. Na srečo življenje ni tako okrutno, kot je tukaj namerno črno-belo naslikano, niste pa izjema!

Zamešani materiali so bili in bodo v vseh železarnah, v vseh skladiščih in v vseh delavnicah na svetu, vendar naj bi bili skrajna izjema! Danes so vsi proizvajalci jekla tako opremljeni z napravami za določanje vrste jekla, ko se rodi v peči, da skoraj ne more priti do pomote.

Zamešano jeklo je izključno napaka človeka, njegove malo-

marnosti in pomanjkljive organizacije. Nima nikakršne zveze s stopnjo izobrazbe. Ponekod označujejo vrsto jekla z barvami, namesto s številkami in črkami, da jih že na daleč razpozna vsakdo, tudi nepismen, le slepec ne. Zato za napake te vrste pravzaprav ni opravičila. Pa vendar se dogajajo in se bodo povsod in vedno. Nekateri, tudi strokovnjaki menijo, da je mogoče z modernimi napravami ločiti vsa zamešana jekla in tako reševati vso človeško malomarnost. Pa poglejmo, kako je v resnici.

Polosovina avtomobila, ki nosi vaše življenje, ni debelejša kot 15 mm. Iz ene 40 t šarže dobimo kakih 7000 štirimetrskih palic, kar zadošča za izdelavo polosi za 2333 avtomobilov. Če se vmes znajde le ena palica napačne kvalitete, so ogroženi vsaj trije avtomobili. Tudi če imamo tak čuddežni aparat, ki razpozna vsako jeklo, se mora dotakniti vsake palice, to pomeni 7000 preizkusov, dokler palica ni razrezana na polosovine. Če pa je razrezana, pa se mora vsaj dotakniti 23.000 kosov. Kakšno ogromno delo je to, si je komaj mogoče predstavljati.

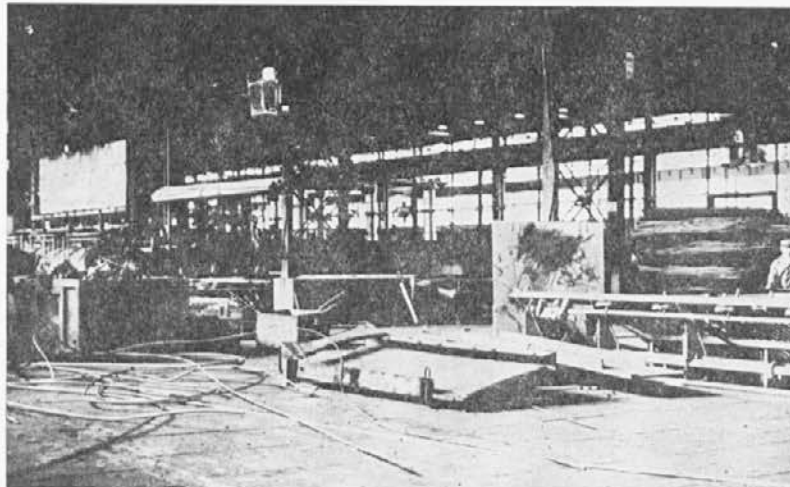
Vso proizvodnjo je nemogoče sortirati, naprave za sortiranje uporabljamo le za vzorčno kontrolo, ki pa zajema le majhen promil vsega materiala. Osnovna rešitev je tehnološka disciplina. Vseeno si oglejmo te čudodelne naprave, ki so sposobne reševati našo malomarnost. Predvsem je treba ugotoviti, da niti eden od

Zamešani materiali v luči stabilizacije

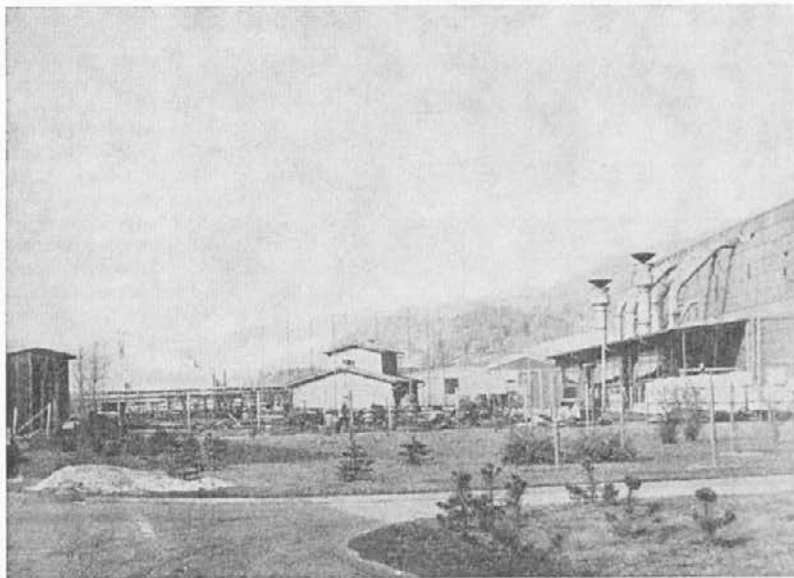
»KDOR DELA, GREŠI«, pravi pregovor, drugi trdi: »NA NAPA-KAH SE UČIMO!«, in tretji, bolj grenki: »VSAKA ŠOLA NEKAJ STANE!« Kdor nič ne dela, mu vsi ti lepi slovenski pregovori ne veljajo. Kdor greši, je lahko za greh kaznovan, to se nedelavnemu ne more pripetiti, pa vendar imamo rajši delovne grešnike kot pa čiste lenuhe brez greha, ker je delo osnova našega družbenega sistema.

Mnogo je del in opravil, ki dovoljujejo napake. So pa taka, ki jih ne prenesejo. Šofer avtobusa ali pilot letala ne sme grešiti, ker greši samo enkrat in ubije nekaj sto potnikov. Če proizvajalec izdelata tak letalski motor, da se pokvari ali celo eksplodira, prav tako ubije nekaj sto potnikov, le da sam ostane živ, če se slučajno

ravno takrat ne vozi s tem letalom. Pred leti mi je nekdo prinesel pokazat odlomljeno gred volana. Zlomila se je. Na srečo, ko je vozil počasi in na prazni cesti. Če bi vozil s 100 km/h in na polni cesti, mi verjetno tega volana ne bi osebno prinesel v raziskavo. Kaj smo našli? Gred je bila izdelana iz napačnega jekla in zato krhka, nihče pa tega ni opazil. Jeklo je bilo morda naše, prav gotovo pa iz neke naše železarne. Kdo je bil kriv? Tega nikoli ne bomo vedeli. Morda je bil izvaljan ingot napačnega jekla, ker ni bil označen ali je bil nepravilno označen. Morda se je zamešalo jeklo pri valjanju, morda gredica pri čiščenju, lahko tudi pri odpremi, ali pa ga je zamešal preprodajalec na skladišču. Lahko da se je zamešalo pri izdelo-

Hala

V širino

aparator ni sposoben istočasno rešiti vseh problemov.

Najčudovitejši in najuspešnejši aparat je **brusilna plošča**. Tistega, ki ločuje jekla, tako da opazuje obliko, barvo, svetlost in pogostost isker, ki se odlepijo od površine materiala, če ga brusimo, se imenuje **iskrilec**. V naši železarni imamo ekipo iskrilcev, vendar premalo. Iskrenje je umetnost! Opazovanje isker je zelo podvrženo osebnim vtisom. Predvsem pa je zelo naporno in iskrilec po dveh urah dela mora nujno vsaj pol ure počivati. Tudi okoliščine, v katerih opravlja delo, morajo biti primerne. Nikdar ni mogoče opazovati isker pri bleščeči dnevni svetlobi. Najbolj primeren je zamačen prostor. Videz isker je zelo odvisen od površine vzorca. Zarjavel vzorec že povzroča težave, še bolj pa, če je površina naogljčena ali razogljčena. Tudi kaljen vzorec istega jekla daje nekoliko drugačno sliko isker kot nekajen. Če upoštevamo vse te učinke, moramo uvideti, da je iskrenje umetnost. Zato se odloči za iskrilca le človek, ki ga delo posebno zanima. Iskrilec mora tudi poznati jekla in njihovo termično obdelavo. Ni tedaj čudno, da se na tečaje iskrilcev prijavi malo kandidatov, saj osebni dohodki na tem delu niso ravno zelo visoki. Praksa pa kaže, da od prijavljenih kandidatov na izpitu odpade več kot polovica iz različnih razlogov. Dober iskrilec lahko prištedi družbi ogromno denarja, površen ali nesposoben pa lahko naredi ravno tolikšno škodo. Če bi se ravnatelj temeljnih organizacij v celoti zavedali te resnice, bi ponujali svoje ljudi v iskrilski tečaj. V skladišču polfabrikatov bi moral biti vsaj eden osposobljen za iskrenje. Predno gre material v obdelavo, razrez itd. ga iskrilec v izredno kratkem času lahko kontrolira in prepreči ogromne stroške, ki nastajajo v predelavi zamešanih jekel. Nikar se ne zanašajmo na to, da končna kontrola iz valjarne ali kovačnice, še manj pa iz prodajne mreže, res zagotovi pravo vrsto jekla. Če mogoče, vendar je potreben le neopazen slučaj — pri prevozu materiala pade ena polica na tla in jo nekdo vrže na drugi voz ali voziček — zamenjava je tu, pri vsaj vestnosti izhodne kontrole dobavitelja. Krivca pa ni, vsaj dokazati mu je težko.

Z iskrenjem tudi ne moremo ločiti vseh jekel. Nekatera dajo zelo podobne iskre, pa se glede vzdržljivosti obnašajo popolnoma različno.

Še najlažje je ločiti čista ogljikova jekla med seboj, ker je odstotek ogljika tisti, ki najbolj vpliva na izgled iskre. Mnogo težje pa je pri legiranih jeklih, kjer je za kvaliteto odločilen dolegiran element v majhnih količinah.

Ne bi se spuščali v podrobnosti tehnike iskrenja. Morda se ozremo na **razpredelnico (1)**, ki pove, katera jekla med seboj lahko ločimo, katerih pa sploh ne, pa bomo uvideli, da je še tako izurjen iskrilec brez prave moči v borbi proti malomarnosti.

Kemijska analiza

Ta metoda je od vseh najbolj zanesljiva, le da je neprikladna, ker moramo od neznanega jekla vzeti vzorec in ga poslati v kemijsko analizo. Včasih to sploh ni mogoče, ker od materiala ne smemo nič odrezati ali ga navrtati.

Neporušena kemijska analiza v najprimitivnejši obliki je **tipalna proba**. Na površino kovinske čistega jekla kapnemo kislino, ki jeklo raztopi in na to mesto položimo reagenčni papir, ki se bolj ali manj obarva s karakteristično barvo za določen element. Npr. če je prisoten kobalt, bo barva modra, če nikelj, bo izrazito oranžna. Vendar so take probe uporabne le za ozko grupo jekel in iz njih ni mogoče točno določiti količine elementa, to pa je večkrat važno.

Spektroskopska analiza

Prenosna spektroskopska analiza se opravi z napravami, kot je **stiloskop**. Med površino neznanega jeklenega vzorca in vgrajene elektrode sprožimo električno iskre, ki zaradi visoke temperature upari majhno količino jekla. Svetloba, ki se širi od tega mesta, je po sestavi odvisna od vsebnosti posameznih elementov v jeklu. To svetlobo prizma ali mrežica razstavi na posamezne dele spektra, ki ga na oko primerjamo z znanimi slikami spektrov poznanih jekel. Odvisno od vrste naprave je taka napolkoličinska analiza odvisna še od sposobnosti očesa, ki slike opazuje, torej je podvržena osebnim napaki opazovalca. V avtomatiziranih kvanto-

metrih, kot jih imamo v našem kemijskem oddelku, sliko opazuje fotopomnoževalke — elektronske cevi, ki vidijo in se ne zmotijo, kot človeško oko, kar pa vidijo, v obliki električnih signalov pokažejo na registratorju ali števcu, ki so zopet skoraj nezmotljivi. Vsega tega elektronskega pribora si na stiloskopu ne moremo privoščiti, ker bi postal pretežak in nepremakljiv.

Najnovejši aparati te vrste, npr. »**QANTOTEST**«, že uporabljajo del te komplicirane elektrone in pokaže rezultat mnogo točneje kot človeško oko. Vendar že ni več prenosni, temveč prevozen in ni ravno poceni (prek 100 starih milijonov), pa tudi povsod ne moremo z njim delati. Če pa površine vzorca niti malo ne smemo poškodovati, so tudi te metode neuporabne (npr. na končno brušenih površinah).

Magnetne metode

Poznano je, da večina jekel magnet privlači, so pa taka jekla, ki jih magnet ne prime in večina neželeznih kovin. Nemagnetno je jeklo 12% Mn ali prokron-11 itd. Če ima kontrolor v žepu **magnet**, lahko z njim takoj najde nemagnetna jekla, pa tudi druge kovine, npr. bakreno cev, ki ima na površini črno barvo kot jeklena, ker je pač oksidirala. Magnet bi moral nositi v žepu vsak kontrolor, ki dela na ločenju materiala. Ali je to povsod res?

Elektromagnetne metode

Z razvojem mikroelektronike so postale tudi zelo komplicirane naprave majhne in prenosne. V železarni Ravne smo že pred več kot dvajsetimi leti pričeli razvijati svoje elektronske naprave za sortiranje jekel, ki delujejo na podlagi izmeničnega magnetnega polja različnih frekvenc. Kadar koli so že bile take naprave primitivne, so mnogokrat rešile probleme, ki bi brez njih ostali nerešeni. Imenovali smo jih **magnetoskop**. Več kot pa za zamenjavo jekel smo jih uporabljali za kontrolo termične obdelave.

Sedaj pa moramo poseči nekoliko globlje v znanost, v veselje tistim, ki jih ta stroka zanima in v dolgaš onim, ki jim je fizika španska vas.

Če damo kos železa v tuljavo z mnogo ovoji izolirane žice in pod njo ali nad njo navijemo drugo tuljavo, bo izmenični elek. tok v prvi tuljavi induciral v drugi podoben elek. tok, ki pa bo po napetosti (amplitudi) in časovnem poteku (fazi) odvisen od mnogih parametrov, med drugim od železnega vložka v tuljavi. Karakteristično za vsako jeklo je, da prevaja elek. tok. V koliki meri, pove **prevodnost** σ , ki je karakteristična za vsako vrsto jekla.

Vsako jeklo se bolj ali manj upira prehodu magnetnih silnic, če leži v polju izmeničnega magnetnega. Kako se jeklo upira prehodu magnetnih silnic, pove druga karakteristika — **relativna permeabilnost** μ_r . Ta upor je toliko večji, čim višja je frekvenca (številu sprememb elek. toka v sekundi) in čim večja je masa železa v tuljavi. Inducirana napetost v drugi tuljavi (sekundarni) je tedaj odvisna od več faktorjev σ , μ_r , f , d , spremembe pa so opazne po amplitudi in fazi.

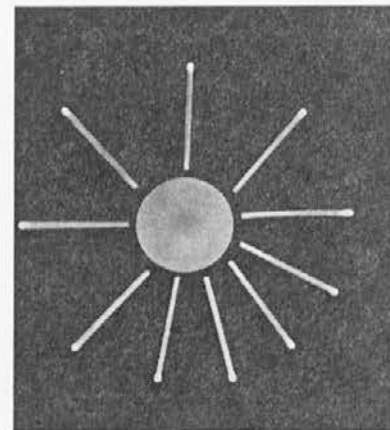
Prevodnost je v glavnem odvisna od sestave jekla, vpliva pa tudi toplotna obdelava, relativna

permeabilnost je v glavnem odvisna od strukture jekla. Na strukturo pa vpliva najbolj toplotna obdelava. Frekvenco lahko sami izbiramo, pa tudi dimenzijo » d « lahko izmerimo in z njo je podana masa železa v tuljavi.

Žal je pri jeklih, vsaj pri magnetnih, vpliv μ_r in d mnogo večji kot pa vpliv σ na inducirano napetost. Kako tedaj izluščimo iz takega podatka, kateri vpliv je nastopil pri merjenju? Zanimajo nas predvsem prevodnost σ , saj nanjo najbolj vpliva kemična sestava.

Naprave, ki smo jih pred dvajsetimi leti izdelali, so imele ravno te pomanjkljivosti, da so merile samo amplitudo, ne pa tudi faze inducirane — merjene napetosti.

Moderne naprave morejo prikazovati ločeno spremembo faze in amplitude. Zato so v naprave, ki pokažejo rezultat na kazalnem merilcu, vgrajeni elementi, s katerimi poljubno obračamo fazo signala, še bolj pa so v uporabi instrumenti, ki imajo vgrajen katrodni osciloskop, kjer lahko opazujemo spremembe električnega signala, ki predstavlja razmere v železu, ki je v tuljavi, v časovni odvisnosti, torej po višini signala (amplitudi) in po časovni legi (fazi).

Fotogram 2

Rezultat je lahko prikazan s sinusoido (če je časovna baza osciloskopa linearna), z elipso (če je časovna baza osciloskopa sinusna) ali s točko na ekranu, če je časovna baza odvisna od imaginarnega dela kompleksnega upora, vertikalna pa od realnega dela v Gausovi ravnini (magnet I, fa. Förster itd.).

Mitja Šipek, dipl. inž.

(Dalje)

IZREKI

Ženo izbiraj z ušesi, ne z očmi.
Angleški pregovor

*

Dom je dekletu ječa, ženi delavnica.
Shaw

*

Mati je vzgojni sistem z eno besedo.
Napoleon

*

Večji je zakon duha kot zakon telesa.
Erazem

MNENJSKA ANKETA MED DELAVCI:

Kritično o obveščanju

(Nadaljevanje)

5. vprašanje: Ali se poročila po razglasni postaji dovolj slišijo? Predlagate morda drug čas oddaj?

Slišnost naše razglasne postaje je porazna. 73,2 % anketiranih je odgovorilo, da se sploh ne sliši in nadaljnjih 18,2 %, da se zelo slabo sliši.

V jedilnicah je slaba akustičnost. Se tista poročila oziroma obvestila, ki bi se jih sicer dalo razumeti, mnogi zgrešijo, saj niso vsi ob istem času na malici. Napeljava po posameznih obratih ni urejena. Slišnost je slaba, zgodi pa se tudi, da so ponekod zvočniki preglasni.

Razglasna postaja je pomemben informacijski medij, zato bi kazalo prisluhniti predlogom nekaterih, da bi zvočnike urejeno namestili v garderobah in spremenili čas oddajanja poročil na 5.45—6.00 zjutraj in 13.45—14.00 popoldan. Na ta način bi omogočili spremljanje informacij prek razglasne postaje vsem trem izmenam.

6. vprašanje: Koliko vas informirajo glasne deske v tozdu, kdo zanje skrbi in kako pogosto menjajo obvestila?

Odgovori kažejo, da so delavci z glasnimi deskami zadovoljni. 72,8 % anketiranih meni, da dovolj informirajo in da se tudi obvestila dovolj pogosto menjavajo. Največkrat skrbe za glasne deske tajništva tozdov. Vendar pa vsi anketirani na to vprašanje niso znali odgovoriti.

12,3 % vprašanih meni, da so deske premalo urejene (ponekod služijo v ta namen kar žične ograje, vrata itn.), in da bi morale biti vsaj glavne deske osteklene. Da obvestil ne menjajo dovolj pogosto, meni 9,9 % anketirancev (20,8 % KV delavcev). Popolnoma negativno mnenje o glasnih deskah pa ima le 3,7 % vprašanih.

Zadovoljstvo z vsebino glasnih desk pada vzporedno s kvalifikacijo — najmanj izobraženi delavci so z njimi najmanj zadovoljni.

Kaže, da tajništva tozdov ne zanemarjajo svojih dolžnosti na tem področju, vendar urejanje glasnih desk najbrž ne bi smela biti le dolžnost tajništva. Samoupravni organi in DPO v tozdih bi morali posvetiti več pozornosti temu mediju. Tako se postavlja vprašanje, ali je stanje res tako rožnato, kot kažejo odgovori. Zdi se, da imajo še najbolj prav tisti, ki pogrešajo večjo urejenost glasnih desk, predvsem ureditev po različnih temah. S tem bi se bistveno izboljšal pregled nad obvestili na deskah, in bi najbrž prišle bolj do izraza ostale pomanjkljivosti.

7. vprašanje: Kako je s povratnimi informacijami? Ali obstaja krožni tok informacij, se prekinja (zakaj?), ga ni?

Vprašanje je tesno povezano s prvim. Zanimivo je, da delavci z nižjo izobrazbo glede na ostale krožni tok informacij ugodno ocenjujejo. 50 % NK in PK anke-

tiranih meni, da so povratne informacije zadovoljive, 41,7 %, da se tok prekinja in so odgovori večkrat »zaviti«, vendar le 4,2 % meni, da krožni tok sploh ne obstaja in da odgovorov na njihova vprašanja ni. Če upoštevamo, da so vsa mnenja delavcev z visoko izobrazbo koncentrirana na zadnji dve predpostavki (da je krožni tok večkrat prekinjen ali sploh ne deluje), je razlika očitna. Tudi VK delavci ocenjujejo povratne informacije neugodno — več od polovice jih meni, da krožni tok informacij ne deluje.

To nasprotje lahko razumemo, če upoštevamo dejstvo, da so za delavce z nižjo izobrazbo pomembne predvsem informacije znotraj tozda. Tu so odgovori na zastavljena vprašanja delavcev v večini primerov očitno zadovoljivi, čeprav se še vedno dogajajo poskusi izmikanja vprašanjem ali zavlačevanja odgovorov. Ko pa pridejo na vrsto odgovori strokovnih služb ali obveščanje delavcev s strani delegatov izven delovne organizacije, je slika drugačna. Krožni tok se redno prekinja, odgovori na zastavljena vprašanja so prepočasni ali jih sploh ni. Kratak stik seveda opazijo tisti, ki se zanimajo tudi za te vrste informacij.

Slika je tako še slabša, kot pa nam jo kažejo odgovori anketirancev, ki so v dobri polovici primerov (56,8 %) izrazili mnenje o neučinkovitosti krožnega toka in povratnih informacij.

8. vprašanje: Predlagate morda kakšne rešitve za izboljšanje obveščanja v železnici?

Predlogi anketiranih so naslednji:

— Gradiva naj prihajajo prej. Če se le da, naj bodo kratka in jasna.

— Realizirajo naj se vsi sklepi iz zapisnikov sestankov.

— Večkrat bi morali prirediti tiskovno konferenco v okviru delovne organizacije (za informiranje navzven).

— Več časa naj bo za razlago predlogov delavcev, da jih bodo vsi razumeli.

— Morali bi pooblastiti človeka, ki bi dajal informacije za vso delovno organizacijo.

— Poročevalci naj bodo še kvalitetnejši in krajši.

— Potrebovali bi več informatorjev, ki bi poročali resnično (da ne bi potvarjali izjav delavcev).

— Med ljudmi bi moralo biti več zaupanja (vodilni — delavci).

— Na zbere prihaja preveč materiala; več naj bi odločali delegati.

— Poostriži je treba odgovornost ljudi, zadolženih za informiranje.

— Vedno naj bo na zboru prisoten človek, ki se spozna na témo razprave in je zmožen odgovarjati na zastavljena vprašanja.

— Nobena stvar se ne sme skrivati pred delavci.

— Delegate bi morali boljje usposobiti in jih seznanjati z na-

čini, kako obveščati delavce — bazo.

— Urediti moramo povratni tok informacij (predvsem odgovore strokovnih služb).

— Prek radia Slovenj Gradec bi morali obveščati širšo koroško regijo o poslovnih rezultatih in samoupravnih aktivnostih v železnici.

— V Fužinarju naj bi delavce res našel zanimivosti za sebe, možnosti postavljanja vprašanj in odgovorov.

— Ljudje nismo (si ne upamo biti) dovolj kritični, bojimo se zamere. Če to odpravimo, je že veliko.

9. vprašanje: Ali pričakujete izboljšanje na področju obveščanja, če bi imeli v tozdu človeka, ki bi tehnično in strokovno skrbel za delo upravljanja?

Večina anketiranih meni, da bi v tozdu takega človeka potrebovali (83,9 %). Največji pesimisti pri tem vprašanju so VK delavci, saj jih 42,9 % meni, da takega človeka ne potrebujejo.

Treba je dodati, da 29,6 % (od 83,9 %) anketirancev gleda na predlog z določenim zadržkom. Predvsem v manjših tozdih postavljajo vprašanje, če ne bi bilo smotrno zaposliti enega takega delavca za dva tozda skupj. Pri anketiranih se kaže tudi bojazen, da človek, ki bi se s tem ukvarjal, ne bi dovolj poznal razmer in problemov v tozdu (nujno mora biti delavec, ki je v tozdu že zaposlen), da pri svojem delu ne bi bil dovolj samostojen, in bi postal nekakšen ravnatelj administracije. Delavci pričakujejo od tega človeka, da bo z njimi v stalnem stiku, se z njimi pogovarjal in jim svetoval. Pri izbiri teh ljudi bomo morali vsekakor upoštevati navedene pripombe.

V nekaterih sredinah pa se pojavlja tudi bojazen, da se bo z zaposlitvijo sekretarjev samoupravljanja zmanjšal interes ostalih za-

dolženih za razvoj samoupravljanja v delovni organizaciji. Glede na to, da predvsem pri delovodjih že sedaj pogrešamo aktivnejši odnos do samoupravnih procesov in zagotavljanja povratnih informacij, je ta bojazen celo upravičena. Ravno delovodje so v neposrednem stiku z delavci na delovnih mestih v proizvodnji.

Komentarji pri analizi odgovorov na posamezna vprašanja so nastali na osnovi formalnih in neformalnih pogovorov z delavci ob anketiranju. Vrednosti njihovih kritičnih pogledov ne nameravam ne povečevati ne zmanjševati njihove pomembnosti. Očitno pa je, da smo na področju razvoja samoupravnega in delegatskega obveščanja naredili premalo — deklaracijskim smernicam še niso v zadostni meri sledile spremembe v praksi in v miselnosti. Vse naenkrat se seveda tudi ne da, in ne moremo reči, da premika v pozitivni smeri sploh ni bilo. Dobro je, da se delavci zavedajo svojih pravic do obveščanja o predmetih odločanja, da jih zahtevajo. Obveznosti v samoupravnem obveščanju pa se bomo morali vsi šele prav zavesti. Tako je seveda prav, kajti vsakršni monopol nad informacijami je vedno pomenil in pomeni tudi razpolaganje s presežnim delom tistih, ki potrebnih podatkov nimajo.

Vojo Močnik

IZREKI

Po ljubezni ni drugega kakor smrt.
Zola

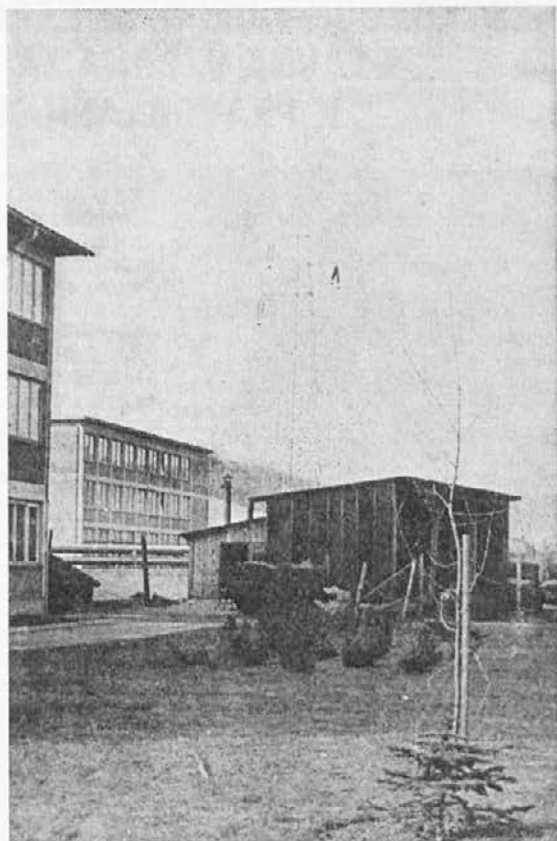
*

Velik tovor — muka za kamelo.
Velika ljubezen — muka za srce.
Mongolski pregovor

*

Ljubezen je privatni svetovni dogodek.
Polgar

Tudi take ute še imamo

RAZMIŠLJANJE KOMUNISTA

Zdi se mi presenetljivo, da se v članstvo ZK vključuje več neposrednih proizvajalcev kot delavcev iz administracije, slednjih pa še več kot vodstvenih in vodilnih delavcev. Prav ti bi morali dajati zgled drugim. Žal pa je obratno. Zato izpade tako: lepše in fizično lažje delo imajo, bolj se izogibajo odgovornosti pri razvijanju samoupravljanja in drugih političnih in kulturnih dejavnosti. To sem navedel kot dejstvo. Nisem imel namena koga kritizirati, saj vsak ima pravico izbirati svojo vejo aktivnosti.

Žal je veliko pasivnih sodelavcev med nami, ti pa ne koristijo ne družbi in ne sebi. Tudi te pasivne člane naše samoupravne socialistične družbe moramo vključiti v dejavnosti, ki jim bodo primerne. Tudi to nam bo uspelo. Treba je le ljudi seznanjati in jih zainteresirati za njim pripadajoči krog dejavnosti. Ti seznanjalci — animatorji pa bomo morali biti vsi, ki smo zdaj že aktivni. Treba je le strokovno in vljudno pristopiti, brez kakšnega neprijetnega vsiljevanja.

V vsaki veji dejavnosti so potrebni komunisti, ki bodo zastopali interese širše družbe. Komunisti pa morajo biti že pred vpisom v članstvo ZK neoporečni, kajti le taki so dobri komunisti; saj imajo poleg članstva v ZK tudi osebno avtoriteto in vpliv.

Kampanjsko sprejemanje je moralo pred leti biti ukinjeno. Danes je kvaliteta članov potrebnejša od količine. Obe pa sta potrebni za razvoj gibanja zveze komunistov in s tem za razvoj samoupravljanja in vseh dejavnosti, ki dajejo človeku materialne in nematerialne dobrine.

Ker sem bil letos v osnovni organizaciji zadolžen za kadrovska vprašanja, sem moral sestaviti tudi predlog programa pridobivanja novih članov. Takole sem ga sestavil:

1. Analiza vseh dosedanjih akcij za pridobivanje novih članov ZK. Pozitivne rezultate analize bomo uporabljali kot osnovne smernice planiranja akcij za pridobivanje novih članov.

2. Sodelavce bomo morali bolje seznanjati z rezultati našega dela pri prizadevanju za odpravo trenutnih perein problemov.

3. Od mladinske organizacije bomo sprejemali predloge kandidatov za sprejem v ZK. Kandidate pa moramo seveda moralno in politično usposobiti za članstvo v ZK.

4. Na sestanke OO ZK bomo vabili tudi sodelavce, pri katerih opazimo politično aktivnost in ki sodelujejo v razpravah na zborih delovnih ljudi in drugje. S tem jim bomo pomagali pri njihovi odločitvi o včlanjanju v ZK, ker bodo na naših sestankih spoznali oblike in motive našega dela.

Kolikor bomo izvedli program, menim, da nas bo kmalu toliko v ZK, kolikor nas danes sodeluje v prizadevanju za stabilizacijo. Pri dejavnosti za stabilizacijo pa smo v absolutni večini vsi enotnega mnenja, da jo je treba izvesti od A do Z.

Zelim, da bi kdo od bralcev tega članka napisal kakšne pripombe na moje ugotovitve in program ter meni in moji osnovni organizaciji pripomogel k povečanju članstva.

Janko Novinšek

tako stanje omogoča delitev OD, ki ni sorazmerna vloženemu delu in rezultatom dela.

DELOVNA RAZMERJA ŠE NEUREJENA

Največ zadev je DPS obravnaval s področja delovnih razmerij — 163 ali kar 47,5 odst. To kaže na pomanjkljive opredelitve v SSA, v še večji meri pa je šlo za samovoljo nekaterih vodilnih in vodstvenih delavcev. Vendar je nepoznavanje lastnih SSA še prevečkrat razlog za nepotrebne spore.

Pravilniki o delovnih razmerjih pa so odločno premalo konkretni ter niso dovolj usmerjeni na dejansko problematiko in razmere v OZD. Zaradi nestrokovne priprave osnutkov in predlogov teh aktov je v njih več nezakonitosti, kar povzroča nepotrebne spore in slabša medsebojne odnose v DO.

Zaradi nestrokovnega dela sprejemajo tudi samoupravni organi nezakonite odločitve in z njimi škodujejo delavcem in svoji delovni organizaciji. Posebej negativen pojav v nekaterih OZD je, da morajo delavci predolgo čakati na odgovore (včasih tudi več mesecev). S takim ravnanjem se hudo kršijo samoupravne pravice delavcev in povzročajo nezaupanje v delo samoupravnih organov.

Tudi zaposlovanje delovnih invalidov še naprej ni ustrezno rešeno. Izboljšuje pa se poklicna rehabilitacija delavcev, vendar delavci večkrat zanjo ne kažejo pravega zanimanja.

DPS ugotavlja še nedoslednosti in neodgovornosti v uvajanju delegatskega sistema ter — potrebo po organiziranju pravne pomoči za delovne ljudi in občane v občini.

Z. S.

Delovanje organov samoupravne delavske kontrole

(nadaljevanje)

Temeljna izhodišča samoupravne delavske kontrole

Zadnjič smo podali nekaj uvodnih misli o samoupravni delavski kontroli s posebnim ozirom na delovanje posebnih organov. Ko govorimo o organiziranju samoupravne delavske kontrole, moramo imeti pred očmi dejstvo, da inštitut delavske kontrole sploh ni povsem nov. Razvijal se je že od leta 1945 naprej in v določenem smislu morebiti že prej, ko so z odlokom AVNOJ uvedli delavske zaupnike, pozneje ljudske inšpekcije, v katerih so delovali predstavniki takratnih družbenih organizacij.

Ustava iz leta 1963 pa je med drugim zagotovila možnost, da se z zakonom in statutom zagotovijo posebni organi za strokovni in drug nadzor v delovnih organizacijah. Opredelitve so postale določnejše s sedanjo ustavo, zlasti pa z zakonom o združenem delu. Na kratko rečeno z razvojem delavskega samoupravljanja so se

razvijale oblike nadzora, zlasti še v zadnjih nekaj letih, ko vse bolj postavljamo vprašanje odgovornosti v samoupravni družbi. Krepitev odgovornosti v vseh središčih in vseh oblikah pa si brez kontrole sploh ne moremo zamisliti. To je torej eden glavnih vzrokov, da se je v prejšnjih letih uvedba neke učinkovite samoupravne kontrole vse glasneje postavljala in se nato tudi konkretizirala.

Kot že rečeno, pojem delavske kontrole ni nobena novost. Po sedanjih sistemski opredelitvi pa dobiva le kvaliteto nove vsebine. Uveljavljanje delavske kontrole v okviru samoupravne demokracije pomeni predvsem zagotavljanje odgovornosti organov in delavcev. Zaradi tega so si tudi določila v ustavi, ki govorijo o samoupravni delavski kontroli, in določila o odgovornosti zelo blizu.

NESTROKOVNO DELO IN NEPOUČENOST — GLAVNA VZROKA ZA POT K PRAVOBRANILCU

Iz obsežnega poročila družbenega pravobranilca samoupravljanja občine Ravne za leto 1979 povzemamo nekaj podatkov, ugotovitev in napotil.

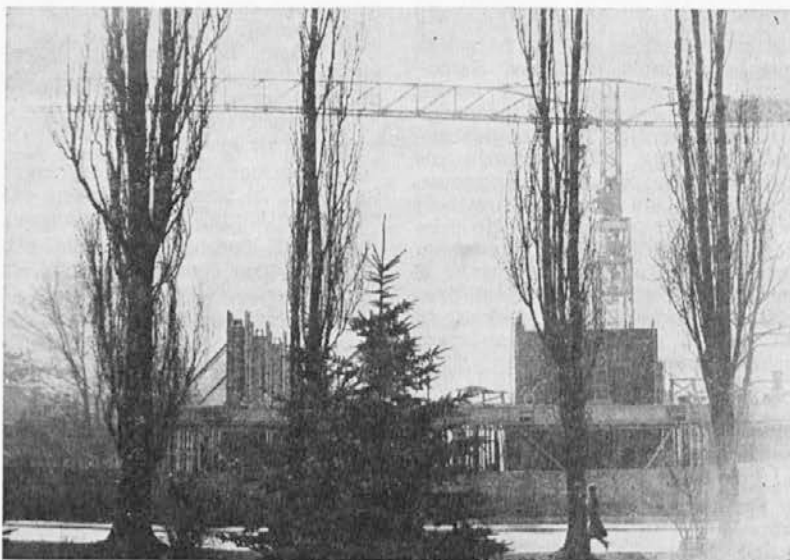
Družbeni pravobranilec samoupravljanja je lansko jesen po odhodu tov. Žagarja postal **Drago Brodnik**. Oba sta v letu 1979 obravnavala 343 zadev s področja kršitev samoupravnih pravic in družbene lastnine. Na lastno pobudo je pravobranilec uvedel 15 postopkov, veliko število zadev so sprožili delavci posamezniki — kar 196. Večina zadev je bila rešena s posredovanjem družbenega pravobranilca samoupravljanja (v nadaljnjem besedilu DPS) v obliki opozoril, predlogov in pobud, pred sodiščem združenega dela pa je bil uveden postopek v 61 primerih.

KJE VODIJO ŽEJNE ČEZ VODO

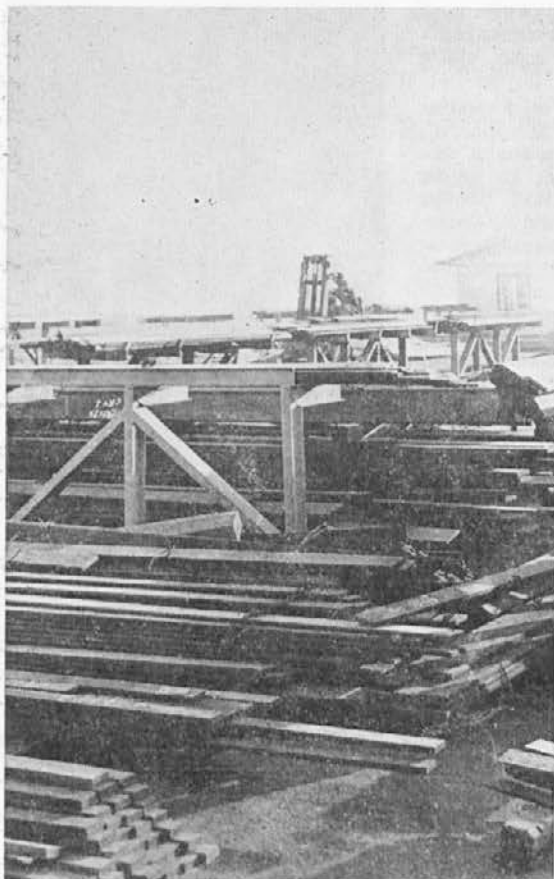
Kljub opozorilom DPS v nekaterih DO niti do konca leta 1979 niso sprejeli SSA o delitvi dohod-

ka in čistega dohodka, čeprav je ZZZ določil rok že 1. 1. 1978. V poročilu DPS opozarja, da se kljub razpravam, večkratnim kritikam in dogovorom strokovna služba SKIS do konca preteklega leta še ni ustrezno organizirala in opredelila pristojnosti znotraj sebe. Žal tudi pri strokovnih službah SIS ni napredka, ugotavlja DPS.

S področja delitve OD je bilo 38 zadev, največ na pobudo delavcev, v glavnem zaradi nezadovoljstva z določitvijo osnov OD v spremenjenih in dopolnjenih SSA, manj pa so se delavci pritoževali na nepravilno izračunane OD. V OZD bo treba tudi letos te akte še dopolnjevati, ugotavlja DPS, predvsem glede vprašanj večje odvisnosti OD od količine, kvalitete in gospodarnosti delavčevega dela. Teh pravil ne spoštujejo niti ne uveljavljajo marsikje, kjer so jih v akte sicer vnesli. Običajno se izgovarjajo, da je postopek izračunavanja po teh merilih v praksi prekompleksiran in težko merljiv. Jasno je torej, da

Kulturni dom na Prevaljah raste

Zaloge ali začasno skladišče?

Odgovornost ima različne oblike:

— družbeno odgovornost, za katero niso značilne pravne sankcije, temveč družbena kritika,

— politično upravna odgovornost, ki se v praksi kaže v obliki odpoklica ali razrešitve in

— tretja oblika, ki izhaja iz tipičnih pravih temeljev in oblik odgovornosti, kot so: materialna, kazenska, odgovornost za gospodarske prestopke, za prekrške in za kršitve delovnih obveznosti.

Nedvomno je pogoj za opredelitev in ugotavljanje vsakršne odgovornosti ustrezna organiziranost organizacij združenega dela. Tako v temeljni organizaciji kot v širših oblikah združevanja dela in sredstev si je treba zlasti prizadevati za vzpostavitev kar najbolj smotrne organizacije dela. Predvsem pa naj se v internih normativnih aktih določi in jasno opredeli pristojnost organov kot tudi organizacijskih enot, zlasti pa še posameznega delavca, ki opravlja konkretno delo. Če naloge posameznika v samoupravnih aktih niso posledno opredeljene, če niso natančno razmejene, bomo v katerikoli postopku ugotavljanja odgovornosti, tudi po organu samoupravne delavske kontrole, lahko kvečjemu ugotovili, da je nekaj narobe, konkretne krivde pa ne bo mogoče ugotoviti. Enako velja za vsa področja, ki jih urejamo s samoupravnimi splošnimi akti. Tako imamo na primer v železarni nekatere stvari po dvakrat zapisane, se ponavljajo, nekaterih pomembnih zadev pa v samoupravnih aktih ni ali pa se z določili enega akta sklicujemo na drugega. Taka situacija je slej ko prej tudi drugod, pravilno pa je, da se ugotovi in zadovoljivo uredi. Ena primarnih nalog organov delavske kontrole pa je, da aktivno sodeluje že v postopku pri oblikovanju ali pri določanju sprememb in dopolnitev samoupravnega splošnega akta in

si z ustreznimi sistemskimi rešitvami ustvarja pogoje za nadaljnje uspešno delo.

Na vprašanje odgovornosti na splošno ni potrebno na dolgo razpravljati. Iz prakse vemo, koliko in katere težave nastajajo, kadar je potrebno ugotoviti dejanskega krivca za neko dejanje, ki ni v skladu z zakonom ali splošnimi akti in podobno.

Vsebina dela organov samoupravne delavske kontrole

Se vedno slišimo različna mnenja o tem, kaj so primarne naloge organov samoupravne delavske kontrole. Ustava postavlja na prvo mesto izvajanje določenih splošnih aktov in njihovo skladnost s pravicami, dolžnostmi in interesi delavcev. Takoj za tem je izvajanje sklepov delavcev, organov upravljanja ter izvršilnih in poslovnih organov itd.

V splošnem bi lahko pristojnosti organov delavske kontrole razdelili na tri področja:

1. čuvanje vsebine samoupravljanja,

2. ugotavljanje negativnih pojavov (t. i. policijska funkcija),

3. kontrola materialnega in finančnega poslovanja.

Če začnemo pri tretjem področju, bi lahko zanj rekli predvsem, da je tu cela vrsta nalog, kot: namensko in racionalno trošenje investicijskih sredstev, pravilnost evidentiranja in prikazovanja vrednosti in količin osnovnih sredstev, njihovo odtujanje in podobno.

O drugem delovnem področju ne bi izgubljali preveč besed, kvečjemu, da ta funkcija še daleč ni tako pomembna, kot si jo na splošno večina zamišlja in kot jo v svojih delovnih programih postavlja za primerno. Nesporno je, da se v praksi večina organov spušča zgolj na to področje, kar v praksi pomeni, da zanemarja pr-

vo, najpomembnejšo nalogo — čuvanje vsebine samoupravljanja.

Kontrola izvajanja splošnih aktov

Kontrola izvajanja samoupravnih splošnih aktov in njihova skladnost s pravicami, dolžnostmi in interesi delavcev je zelo pomembna naloga. Kot že rečeno, imajo organi samoupravne delavske kontrole pomembno vlogo že pri postopku sprejemanja samih aktov kot tudi pri sprejemanju sprememb in dopolnitev. Pravilno bi bilo, da bi analizirali, koliko so splošni akti skladni z zakonom in s politično verificiranimi stališči, kot je primer skladnosti z zakonom o združenem delu, in dajejo pobude, da se v zakonskih rokih dopolnijo oziroma spremenijo.

Pri sprejemanju, spreminjanju in objavi splošnih aktov kot tudi sklepov samoupravnih organov moramo paziti na pravilnost postopka. Vsi samoupravni akti se spreminjajo ter dopolnjujejo po enakem postopku, kot so bili sprejeti in tega ne bi smeli pozabiti. Pomembno je tudi, da imamo v času, ko se družbena stališča zelo hitro spreminjajo in je potrebno splošne akte stalno spreminjati in dopolnjevati, poslušati za to, ka-

tere odločitve je primerno sprejemati v večfaznih postopkih in katere po sorazmerno kratkem postopku. Organ samoupravne delavske kontrole je torej dolžan pri tem sodelovati ter druge samoupravne in poslovodne organe opozarjati na nepravilnosti. V primeru, da le-ti na intervencijo ne reagirajo, se poseben organ samoupravne delavske kontrole v skladu z določbami ustave o družbenem varstvu samoupravnih pravic in družbeni lastnini ter določil zakonov obrne na družbenega pravobranilca samoupravljanja, na občnske organe ali pa lahko sam da pobudo pristojnemu sodišču, da začne postopek za presojo ustavnosti in zakonitosti splošnega akta oziroma zakonitosti postopka sprejema splošnega akta.

V zvezi s sprejemanjem samoupravnih splošnih aktov naj bi ti organi stremeli za tem, da se sprejemajo po predpisanem postopku po rokovanju, v katerem morajo biti časovno opredeljene odločitve na posamezni odločitveni ravni.

Janko Dežman

(se nadaljuje)

SE OB MNOGIH DREVESIH ŠE VIDI GOZD?

25. marca je bila 3. seja skupščine krajevnih skupnosti Ravne. Članom skupščine in temeljne delegacije je bilo posredovano v obravnavo temeljito pripravljeno gradivo o dosedanjem razvoju KS, o finančnem načrtu za l. 1980 ter smernice za razvoj v obdobju 1981—85.

Razprava se je zadržala pri nekaterih aktualnih temah (cene za toplovodno ogrevanje kraja, odvoz smeti, urejanje okolice na novo zgrajenih stanovanjskih hiš pred vselitvijo itn.), zato je zmanjkalo časa za več kot splošno soglasje z ugotovitvami in predlogi v gradivih. Te naj bi aprila bolj podrobno obravnavali na zborih krajanov.

Po vsebini gradiva in razpravah sodeč Ravnam kljub nedvomnemu napredku in rasti na vseh področjih problemov ne manjka. Poglejmo nekatere.

— Zgradili smo lepa in sodobna naselja, ampak Dobja vas in Janeče so še danes brez trgovine, Javornik pa brez vrtca in garaž.

— Manjka nam 350 stanovanj, a tudi ob teh, ki jih imamo, ni v redu (ali sploh ni) otroških igrišč.

— Premoremo imenitne športne objekte in pomembne kulturne ustanove, toda za tisto množično razvedrilo, ki ga mnogim pomenita kegljišče in kino, ne znamo poskrbeti.

— Razmeroma majhno je pri nas število zaposlenih žena, precej pa delovnih invalidov.

— Številnim delavcem iz drugih bratskih republik še nismo omogočili vključevanja v družbenopolitično in kulturno življenje kraja.

— Funkcionarji družbenopolitičnih organizacij hranijo uradne dokumente doma ali na delovnem mestu, saj krajevne organizacije nimajo lastnih prostorov.

Zagretost za hkratno in sprotno reševanje vseh naštetih in drugih

problemov pri Ravenčanih ni videti velika. Ali je pravi vzrok v tem, da je krajevna skupnost zares (pre)velika — blizu 10.000 prebivalcev — ali tudi v tem, da večših prevelika pozornost do manjših, a bližjih težav v lastnem stanovanju, vходу, bloku ali ulici odvrača pogled od večjih, skupnih — je težko reči.

Kmalu bo v razpravi predlog, naj bi sedanja KS Ravne v naslednjih dveh letih postala skupnost štirih krajevnih skupnosti, in sicer: Dobja vas-Janeče, Čečovje, Javornik-Sance, stari del. Ta reorganizacija naj bi približala samoupravljanje krajanom. Gotovo pa bo do njene uresničitve večji del naporov usmerjen v reševanje naštetih pomanjkljivosti.

-k

Razkošje

IZ NAŠIH KRAJEVNIH SKUPNOSTI:

Več ljudi, več želja in problemov

Dobro leto dni že deluje krajevna skupnost Kotlje, v katero so vključeni zaselki: Kotlje, Brdinje, Podgora, Podkraj, del Preškega vrha in Uršlje gore ter Sel. Danes v tej krajevni skupnosti živi že okrog 1160 prebivalcev v 480 gospodinjstvih, na 101 kmetiji pa se preživlja 164 ljudi.

»V naši krajevni skupnosti se je število prebivalcev močno povečalo zadnja leta z izgradnjo novega naselja,« je povzel Silvo Turk, tajnik krajevnih skupnosti. »Število prebivalcev pa se bo tudi v naslednjem srednjeročnem obdobju še povečevalo na podlagi naravnega in selitvenega prirastka. V Kotljah se bo močno razvijala individualna, pozneje pa tudi blokovna gradnja stanovanj. Res pa je, da se z dokaj hitro rastjo prebivalstva še bolj izpostavljajo problemi na področju gospodarskih in družbenih dejavnosti.«

»Verjetno imate v mislih otroško varstvo?«

»Tako je! Problem otroškega varstva bo ostal nerešen v sedanjem srednjeročnem obdobju in ga bo zato treba rešiti v naslednjem. Že prej so Hotuljci imeli precej problemov glede neurejenega otroškega varstva. Ta problem pa se je z vselitvijo novih prebivalcev še povečal. V Kotljah je že vsa leta predšolska vzgoja dokaj okrnjena, saj otroci obiskujejo predšolsko vzgojo enkrat ali

dvakrat na teden. Prav zato je pri nas zadnje dni toliko govora okrog neurejenega otroškega varstva. Treba pa je reči, da končno tudi za Hotuljce prihajajo bolj razveseljive novice. Namreč, pričeli smo sklepiti razne pogodbe, naročili pa bomo že tudi projekt za nov vrtec. Že prej pa smo si uredili potrebno zemljišče, tako da se bo lahko gradnja vrtca pričela že letošnjo jesen.«

»V Kotljah nič bolje nimate urejene vzgoje in izobraževanja?«

»Rešili smo se izmenskega poka, pa tudi pogoji osnovnošolcev so boljši, saj sedaj otroci bolj varno pridejo podnevi domov, predvsem tisti, ki živijo v oddaljenih zaselkih.«

»Kako pa je urejeno področje telesne kulture?«

»Razen trimske steze pri Rimskem vrelcu za rekreacijo nimamo drugih možnosti. Mladina in vaški odbor so si sicer v preteklosti precej prizadevali, da bi tudi v Kotljah uredili asfaltne površine (športno igrišče), ki bi lahko služile za več namenov. Tako bi se lahko razvijala rekreativna dejavnost starejših krajanov, igrišče pa bi lahko služilo tudi za potrebe šolske telovadbe. Sedaj je ta naloga zaupana nam. Zato si bomo nadvse prizadevali, da bomo že letos pričeli z ureditvijo novega igrišča med osnovno šolo in novim naseljem.«

»Precej nezadovoljstva je med Hotuljci zaradi nerazumevanja za razvoj turizma in zaradi slabe preskrbe?«

»Zadnja leta je res med našimi krajanji precej negodovanja na račun turistične in gostinske dejavnosti. Kako tudi ne, ko pa se edini družbeni gostinski objekt Rimskega vrelca ne obnavlja. Zaradi tega iz leta v leto izgublja svojo turistično vrednost. Prav zato bomo vztrajali, da se bo v naslednjem srednjeročnem obdobju uredil. Sedaj, ko se je obnovila Prežihova bajta in ko na Preškem vrhu stoji spomenik Prežihovemu Vorancu, prav zaradi teh kulturnih pridobitev morajo Kotlje dobiti sodobne gostinske in hotelske objekte. Ob vznožju Uršlje gore bi kazalo na naših kmetijah gojiti tudi kmečki turizem.

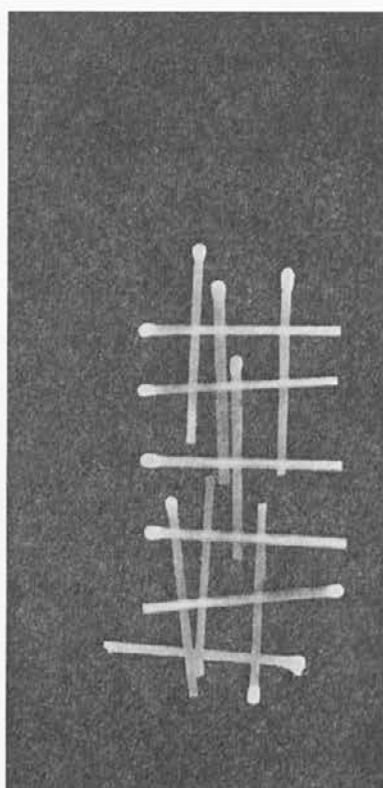
Težave naše preskrbe niso od danes, ampak že nekaj let predmet dokaj kritičnih razprav. Sedaj imamo v Kotljah samo eno malo trgovino. Izboljšanje preskrbe bo zato ena od prioritetenih nalog naslednjega srednjeročnega obdobja. Poiskati bo treba investitorja, ki bo zgradil nov trgovski objekt v Kotljah.«

»V krajevni skupnosti Kotlje je kar lepo število kmetij. Kako je urejena kmetijska dejavnost?«

»Iz dneva v dan nenehno naraščajo potrebe po kmetijskih pridelkih. Zato tudi v Kotljah ocenjujemo, da je to dolgoročno vprašanje, ki zahteva načrtno izrabo prostora in večja vlaganja v to dejavnost. Z naslednjim srednjeročnim planom se morajo podati osnovne smernice za razvoj zasebnega kmetijstva. Pristopiti pa bo tudi treba k varovanju najkvalitetnejših zemljišč, kajti v zadnjih nekaj letih je urbanizacija posegla po tem prostoru. Predvsem bomo morali v prihodnje več pomoči nuditi oddaljenim in manjšim kmetijam. Pomoč naj bi bila v obliki kreditiranja v stanovanjske in gospodarske objekte. In ne nazadnje jih usmerjati v tiste dejavnosti, ki jim bodo omogočale večjo produktivnost dela. Pri nas pa je tudi opaziti, da gospodarji kmetij odhajajo na delo v industrijo, doma pa ostaja veliko neobdelane in neizkoriščene zemlje. Zato bomo kmetijski zadrugi Trata Prevalje predlagali, da nekaj na tem področju stori. Predvsem pa naj bi v združenem domu uredila kmetijsko trgovino, v kateri bodo naši kmetje lahko kupovali, kar potrebujejo. Mislim, da bo zadruga že s tem veliko pomagala našim kmetovalcem in vrtičkarjem k večji proizvodnji.«

»V sedanjem srednjeročnem obdobju ste tudi v Kotljah postorili nekaj najbolj nujnih komunalnih zadev. Veliko nerešenih problemov pa boste morali rešiti v naslednjem obdobju.«

»V sedanjem srednjeročnem obdobju bo verjetno zaradi hitre stanovanjske izgradnje ostalo veliko nerešenih problemov na področju komunalne ureditve. Pri nas velik problem predstavlja cestno omrežje. Zato bomo morali v naslednjem obdobju urediti ceste po Podkraj, Podgori, Brdinjah in Preškem vrhu, ker so gospodarsko in turistično pomembne. Nujno bo treba urediti tudi republiško cesto od centra Kotelj do Rimskega vrelca oziroma do domačije Prežihovega Voranca ter skleniti cest-

Fotogram 3

PIONIRJI IN KRAJANI SODELUJEJO

Osnovna šola Prežihovega Voranca Ravne in krajevna skupnost Ravne sta sklenili samoupravni sporazum o sodelovanju v šolskem letu 1979/80. Pionirji in mladinci osnovne šole bodo pomagali organizirati pionirske hišne svete, skrbeli bodo za dobre sosedske odnose v kraju, varovali bodo okolje ter poskrbeli za napise s tega področja. Razvijali in ohranjali bodo revolucionarne tradicije NOB ter vzdrževali spominska obeležja in grobove padlih borcev. Sodelovali bodo tudi pri pripravah pionirjev na SLO in DS ter pri vseh akcijah »zelenih straž«.

Šola bo zagotovila strokovno pomoč in mentorstvo, o sodelovanju s krajevno skupnostjo pa bodo poročali v Pionirskem listu in lokalnih sredstvih obveščanja. Oba udeleženca sporazuma nameravata sodelovanje nadaljevati tudi v prihodnjem obdobju.

-k

Družinica

ne povezave Ravne—Kotlje—Slovenj Gradec. Za varstvo naših krajanov pa bo treba glede na povečanje prometa urediti pločnika od Kotelj do Rimskega vrelca in pešpot od Javornika do Brdinj. Uredili naj bi vsaj mehko pot, ki bo obenem služila tudi kot kolesarska steza. Vozni red lokalnega avtobusa bo treba prilagoditi voznim redom ostalih avtobusov. Kazalo bi tudi uvesti celodnevni prevoz ob nedeljah in praznikih na relaciji Ravne—Kotlje. Uredili pa bomo tudi avtobusna postajališča.«

F. Rotar

ZDRAVJE

SKRB ZA ZDRAVJE UŠES

Uho je organ za sluh in ravnotežje ter je velikega pomena za pravilen razvoj in osebno človekovo srečo. Na zunanjem ušesu, to je na uhlju in sluhovodu lahko nastanejo poškodbe, gnojna vnetja, tvorijo in lišaji. Za zaščito pred boleznimi zunanjega ušesa je potrebno redno umivanje uhljev in sluhovoda s toplo vodo in milom ter skrbno brisanje vseh jamic uhlja in vdolbine za ušesom. Ušesnega masla iz sluhovoda ne smemo odstranjevati z lasnicami in podobnimi predmeti, ker lahko ranimo sluhovod ali celo predremo bobnič.

V sluhovodu lahko nastane tudi čep ušesnega masla, ki zamaši sluhovod. Znak tega je šumenje v ušesu in slab sluh. V tem primeru je potrebna zdravniška pomoč. Tudi tujke iz ušes naj odstranjuje zdravnik. Doma lahko odstranimo iz ušesa le kakšno žuželko, in sicer z mlačnim oljem, ki ga kanemo v uho in tako žuželko zadušimo.

V srednje uho lahko zaidejo bolezenske klice skozi bobnič. Tako nastane vnetje srednjega ušesa, ki je lahko gnojno. Vnetje srednjega ušesa lahko pri mladini in odraslim povzroči tudi kopanje in skakanje v vodo ob prehladu. Če smo prehlajeni, se ne smemo potapljati. Pogosto pa lahko nastane vnetje srednjega ušesa tudi pri boleznih dihal (angina, nahod, gripa). Zrelo, nos in uho so namreč med seboj tesno povezani in vsaka okužitev enega izmed teh organov se lahko prenese na drug organ.

V notranjem ušesu je čut za ravnotežje. Nevajene motnje v tekočini ravnotežnega organa pa povzročajo omotico.

Vpliv hrušča na sluh

Hrušč zmanjšuje storilnost in povzroča naraščanje števila nezgod ter naglušnost. Hrušč so zvočki, ki nas motijo, kar pa je odvisno od našega razpoloženja in počutja, od naše občutljivosti in vrste dejavnosti. Neredni šumi ter nepotreben in iznenaden hrup se nam zdi mnogo bolj neprijeten kot stalen in enakomeren ropot z nizkimi zvočnimi frekvencami. Ti nenadni ropoti nas jezijo, pretrgajo naše duševno delo, motijo zbranost, medtem ko nas stalni enolični šumi včasih pomirjajo. Tudi popolna tišina škodi človeški duševnosti, kajti človek potrebuje tako imenovano slušno ozadje.

Hrušča ne zaznavamo samo s slušnim organom, temveč tudi z živčevjem. Posledica tega vpliva je porast boleznih srca in ožilja, razjed na želodcu in drugih sodobnih civilizacijskih okvar.

Zaščita proti hrušču

Zaščita proti hrušču mora biti usmerjena na odstranjevanje virov nadležnih zvokov ali pa na njihovo zvočno osamitev. Preprečiti moramo predvsem nastajanje ropota, zato dajemo prednost tistim strojem, ki manj ropotajo. Namazani stroji manj ropotajo. Če hrušč nastaja v prostoru, ga bomo zmanjšali s posebnimi oblogami tal, sten in stropa, ki dobro vpijajo zvok. Okrog ropotajočih strojev lahko napravimo ohišje. Širjenje trušča zavremo tudi s tem, da glasne stroje zberemo v enem prostoru. Vpliv ropota zmanjšujemo s primerno organizacijo dela, tako da je ropotu izpostavljenih čim manj ljudi.

Boli ne, prijetno pa tudi ni

Če hrušč prodira v prostor od zunaj, je treba prostor zvočno osamiti s primerno debelimi in na poseben način zgrajenimi zidovi ter z dobro zatesnjenimi vrati in okni in z drugimi predpisanimi ukrepi.

Pred škodljivostmi hrušča se

lahko tudi posamično zavarujemo s tako imenovanimi antifoni. Pri nas so delavcem na razpolago zaščitna vata, čepki in ušesne školjke.

Uporaba osebnih zaščitnih sredstev za sluh, kjer so predpisana, je obvezna.

HIGIENA KOŽE

Higiena rok

Z rokami opravljamo skoraj vsa dela, z njimi se lahko dotikamo vseh predmetov in zunanjih telesnih odprtih, zato se pogosto umažejo in okužijo. Z umazanimi rokami lahko okužimo sebe in neposredno ter posredno tudi druge. Za higieno rok velja staro, žal pa premalo upoštevano pravilo: »Umij si roke po vsakem umazanem delu, pred jedjo in po uporabi stranišča!«

Med delom se prime rok raznovrstna umazanija, ki jo nekateri odstranjujejo z raznimi organskimi topili. Ta načnejo kožo, ki izgubi svojo naravno kislost in odpornost. Nesnago, ki se je pri jela rok, odstranimo najlažje z blagimi detergenti ali s posebno kremo za suho čiščenje rok. Roke si umivamo pod tekočo vodo, po umivanju si jih dobro splaknemo in temeljito obrišemo. Priporočljiva je tudi uporaba varovalne kreme.

-ts-

IZREKI

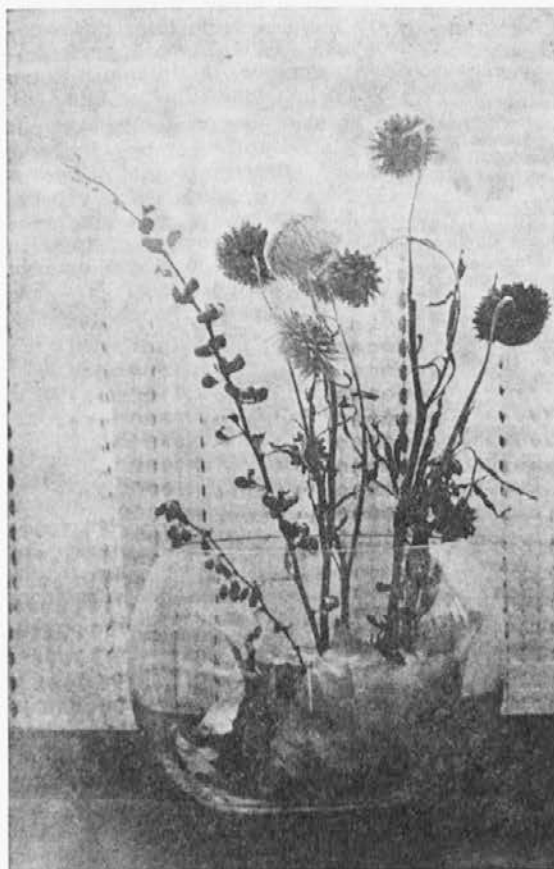
Ljubezen je večna, dokler traja.
Regnier

*

Mirna reka ima cvetoče obale.
Italijanski pregovor

*

Ljubezen do miru se prične, ko preneha pogovor o pravičnih vojnah.
Graff

Pomlad jih zamenja s svežimi

Vorančevi dnevi '80 prehajajo v drugo polovico

V soboto, 15. marca, smo na Prevaljah poslušali koncert svetovno priznanega komornega orkestra Ferenc Liszt iz Budimpešte. V svojem programu so izvajali dela Mozarta, Bartoka in Čajkovskega.

V nedeljo, 16. marca, se je v Kotljah z velikim uspehom predstavila domača igralska skupina Prosvednega društva. Komedijo »Sreča na upanje« je režiral Jože Slavič.

V študijski knjižnici na Ravnah so 19. marca ob barvnih diapozitivih predstavili hotuljske postaje Vorančevega življenja. Pripravili so tudi razstavo gradiva z Vorančevih slavnosti '79. Ob tej priložnosti so bili dolgoletnim delavcem študijske knjižnice podeljeni bronasti, srebrni in zlati Vorančevi spominki.

Štefka Drolčeva in Rudi Kosmač sta v »Staromodni komediji« navdušila s svojimi igralskimi sposobnostmi. 20. marca je SNG Drama iz Ljubljane gostovalo na Ravnah, dopoldne za dijake gimnazije, zvečer pa so »Staromodno komedijo« ponovili še za druge ljubitelje gledališke umetnosti.

Pred spomenikom na Poljani, prizoriščem zadnjih bojev v drugi svetovni vojni, je bila v soboto, 22. marca, krajša slovesnost ob odhodu Kurirčkov pošte. S kulturnim programom so poleg pionirjev osnovne šole Franja Goloba na Prevaljah sodelovali tudi

godbeniki iz Prevalj in oktet Poljana.

»Svetneči Gašper« Mitje Šipka je doživel že nešteto ponovitev. Sentanelski pavri in Mitja Šipek so v nedeljo, 23. marca, gostovali v prepolni dvorani v Trbnjah.

V času od 24. do 29. marca je potekalo srečanje gledaliških skupin občine Ravne na Koroškem. Na srečanju sta sodelovali dve domači skupini: igralska skupina KUD Prežihov Voranc z igrjo »Fužina« in igralska skupina PD Kotlje s komedijo »Sreča na upanje«. V goste pa sta prišli tudi dve skupini iz zamejske Koroške: igralska skupina SPD Globasnica z igrjo »Kastelka« v režiji Zofke Volčanškove in igralska skupina SPD Radiše z igrjo »Dva bregova« v režiji Sonje Banove. Gledališke predstave so bile v Črni, Kotljah, Mežici in na Ravnah.

Občinska revija folklornih skupin bo potekala v dveh delih: 17. aprila se bodo v Mežici predstavile otroške in pionirske folklorne skupine, 18. aprila pa bodo na Ravnah nastopale odrasle folklorne skupine. V goste smo povabili tudi zamejske folkloriste.

ZKO Ravne je letos gostiteljica področnega srečanja gledaliških skupin severovzhodne Slovenije. Srečanje bo potekalo od 21. do 26. aprila.

Vorančeve dneve '80 bomo zaključili 26. aprila s srečanjem pihalnih orkestrov iz občine Ravne na Koroškem.

socialna in nacionalna problematika na smrt obsojenega naroda. Po jeziku in stilu spada med Cankarjeva najboljša dela.

Miha Matè, Pobegle kolebnice, MK, Lj., 128 str., 138 din.

Zgodbe so posvečene najmlajšim bralcem. Avtor je iz družinskih anekdot ustvaril moderne, a vesele zgodbe z nevsiljivo, toda razločno vzgojno poanto.

PREVODI

Leon Vris, Trojica, PZ, MS, 1087 str., 650 din.

Naslov je simboličen, zaobsega pa tri družine v romanu, katerih usode spremljamo. Začetki segajo v drugo polovico prejšnjega stoletja in se končajo v letu 1916, ko so se Irce dvignili k uporabi britanski nadvladi.

Lajos Zilahy, Ujetnika ljubezni in vojne, roman, PZ, MS, 559 str. 290 din.

Pisatelj obsoja vojno in sleherno nasilje in krivico, ki ločuje ljudi, da ne najdejo miru in resnične izpolnitve v življenju in ljubezni.

G. Seddon, Helena Radecka, Zelenjavni vrt, vrtnarski in kuharski priročnik, MK, Lj., 234 str., 480 din.

Priročnik ni klasična kuharska knjiga, kajti vodilno geslo je: »Pridelaj sam, kar poješ, in pojej, kar si pridelal!«

Knjiga nas na najboljši način seznani s tradicionalno britansko vrtnarsko in kuharsko umetnostjo, ki pa se da uspešno uporabiti tudi pri nas.

Po knjigi 80)

NAJLEPŠA ZNAMKA EVROPE ZA LETO 1979

Za to znamko je bila izbrana ob koncu leta v Neaplju poštna znamka Faroeških otokov z nominalno 140 örov, na kateri je prikazana stara biblioteka v Torshavnu. Za to priznanje je prejela poštna uprava Faroeških otokov srebrno plaketo, ki tehta 10 kilogramov.

To je že 19. izbiranje najlepše znamke Evrope. Kolikšen pomen pripisuje temu dogodku, naj pove podatek, da je bil pokrovitelj letošnje akcije predsednik Italije Sandro Pertini in da ji je celo prisostvoval.

Znamko je graviral Časlav Slani, eden od najbolj priznanih graverjev švedske pošte, idejna rešitev je bila vzeta s slike Flore Heilman iz dvajsetih let tega stoletja.

DO DANES PREK ČETRT MILIJONA ZNAMK

Prva znamka se je pojavila v prodaji 6. maja 1840. leta v Angliji, leta 1843 je svojo prvo znamko izdala že Brazilija ter švicarska kantona Zeneva in Zürich, a leta 1846 ZDA. Od leta 1846 do 1857 je znamke izdalo še 25 držav. Število držav, ki so sprejele znamke v poštnem prometu, se je postopoma povečevalo, s tem pa tudi število izdanih znamk. Do leta 1850 je bilo na vsem svetu izdanih 154 različnih znamk, ob koncu 19. stoletja že 15.428, a leta 1940 78.460 primerkov.

Po drugi svetovni vojni se je število znamk astronomsko povečalo. Tako je bilo ob koncu leta 1972 izdanih: 200.204 znamke, 3.051 blokov, 7.883 službenih znamk, 465 znamk ekspresnih pošilk itd.

Vse izdajateljske rekorde pa so presegli šejkat in Združeni arabski emirati, saj je samo leta 1972 Ajman izdal 1.222 zobčanih in 506 nezobčanih znamk, 70 zobčanih in 47 nezobčanih blokov.

Istega leta pa so vse države na svetu izdale 11.391 zobčanih in 294 nezobčanih znamk, 636 zobčanih in 294 nezobčanih blokov.

Predvideva se, da se vsako leto na svetu izda od 10.000 do 12.000 znamk letno. Tako lahko rečemo, da je od leta 1840 do danes na svetu izdanih prek četrt milijona ali bolje verjetno že blizu 300 tisoč znamk.

NASVET ZAČETNIKOM

Prve težave začetnika so običajno, kako in kaj naj zbira. Tako je treba vedeti, da mnogi filatelisti, ki zbirajo znamke že deset ali morda celo več let, še niso npr. docela izpopolnili svoje zbirke Jugoslavije. To pomeni, da je filatelija hobi, ki poleg časa zahteva tudi določene izdatke. (Res je filatelija ena od redkih zadovoljstev, pri katerih človek s časom ne zmanjšuje, temveč poveča vrednost vloženega denarja.)

Ker naši filatelisti zbirajo poleg tematike predvsem jugoslovanske znamke, je primerno, da svojo zbirko kompletirajo. Za mejno leto se lahko vzame leto 1966, to je od uvedbe novega dinarja dalje. Takšna naslednja meja bi bila leto 1963, to je sprememba naziva države v SFRJ, nadalje je primerno leto 1957 ali do začetka republike, to je leto 1944.

Vseeno je, od kdaj, znamke je treba v vsakem primeru zbirati po nekem sistemu, kar pomeni po sistemizaciji v katalogu. Tako kot naše, se tudi tuje znamke lahko zbirajo po temah, kot recimo: flora, favna, umetnost, astronomika, šport, zgodovina, promet itd.

Ce imate veselje do tovrstnega zbiranja in želite postati filatelista, pridite na menjalne sestanke Koroškega filatelističnega društva Ravne, ki so vsak ponedeljek od 18. do 19. ure na Javorniku, blok št. 27., klet desno. Na teh sestankih lahko dobite znamke drugih držav za tematske zbirke. Vsak prvi ponedeljek po 15. v mesecu pa si lahko nabavite nove izdaje jugoslovanskih znamk.

»STOLETNICA ROJSTVA MILTONA MANAKIJA«

Ob proslavi stoletnice rojstva Miltona Manakija izdaja skupnost jugoslovanskih PTT priložnostno poštno znamko za 2 din.

Bitola je pomemben trgovski center s približno 90.000 prebivalci. Ob koncu 19. in v začetku 20. stoletja je bilo to veliko in sodobno mesto z več vojaškimi in drugimi institucijami takratnega turškega cesarstva in s sedežem konzularnih predstavnikov več evropskih držav. V takšnem okolju je začel svojo fotografsko dejavnost Milton Manaki, prvi filmski snemalec na Balkanu. Rojen je bil leta 1880, umrl pa leta 1964.

Manaki je s svojo kamero posnel številne pomembne dogodke, kot so balkanska vojna, prva svetovna vojna, socialistična revolucija in drugo. Poleg številnih fotografij so njegova pomembnejša dela filmska reportaža o bivanju zadnjega sultana Rešida V. v Bitoli (1911), scene obežanja borcev za neodvisnost Makedonije, scene iz balkanskih vojn, s solunske fronte, iz življenja in dela Makedoncev itd.

Likovna obdelava znamke je delo Dragoljuba Sandića. Znamke so bile natisnjene v zavodu za izdelavo bankovcev v Beogradu v tehniki večbarvnega ofseta v polah po 25. V prodajo so prišle 21. januarja 1980. Istega dne je dal biro za poštne znamke in založniško dejavnost v prodajo priložnostni ovitek za 2,50 dinarja oziroma ovitek prvega dne FDC za 4,50 din.

Konkurenca kraljici

V Kanadi, kakor tudi v ostalih državah britanske skupnosti narodov je veljaven zakon, da se poštne znamke lahko izdajajo samo z likom kraljice. Lik drugih

S KNJIŽNE POLICE

IZVIRNA DELA

Vatroslav Grill, Med dvema svetovoma, MK, Lj., 632 str., 680 din.

Grill je bil ob Luisu Adamiču gotovo ena najvplivnejših osebnosti med slovenskimi izseljenci. V tukajšnji knjigi (izšla je po avtorjevi smrti) je opisal osebne uspehe in bridka razočaranja, ki so spremljala njegovo razgibano

življenjsko pot. Knjiga je tudi pomemben dokument o zgodovini clevelandskih Slovencev.

Ivan Cankar, Kurent, MK, Lj., 116 str., 95 din.

Kurent sodi med Cankarjeve daljše tekste. V tej simbolistični povesti je pisatelj slikovito prikazal konkretne družbene razmere na Slovenskem v času tega stoletja. Osrednji motiv povesti je

Samoslasla Forma viva

REKREACIJA IN ŠPORT

Prvenstvo električarjev v plavanju

20 plavalcev ETS se je pomerilo v plavanju na 50 m v ekipni in posamični konkurenci. V starejši skupini nad 35 let je osvojil prvo mesto Alfonz Polajner, šibki tok, drugi je bil Jaka Vidovšič, delavnica jeklarne, tretji pa Alojz Mauger.

Pri mlajših je nastopilo 14 posameznikov. Najhitrejši je bil Roman Krivograd, delavnica montaže, drugi je bil Dušan Erženčnik, vodstvo, tretji pa Dušan Rus, delavnica jeklarne. V ekipni konkurenci vodi elektrodelavnica jeklarne s 100 točkami, drugo je vodstvo ETS 90, tretja pa delavnica valjarne 80.

»Krasno!«

živečih oseb se namreč ne sme uporabiti na uradnih poštah izdajah. Minulo jesen pa je kanadska pošta prekršila to pravilo. Izdala je serijo dveh znamk z likom hokejista Sandija Drayera. Javnih reakcij ni, znamke pa so vse bolj iskane. Svetovno javnost zanima predvsem, ali se bo moral v tem primeru spremeniti zakon ali pa zadostuje popularnost tega hokejista, da se prek tega prekrška preide mirno, kot da se ni nič zgodilo.

Politični svet

Na nacionalni filatelistični razstavi znamk NDR v Dresdnu avgusta lani so v skupini **svobodnih tem** prevladale politične teme: »Socialistična izgradnja«, »NDR na poti najrazvitejše socialistične družbe«, »Rdeča zastava v polarnem krogu«, »SED — vodilna sila« itd.

OBVESTILO

Obveščamo vse člane koroškega filatelističnega društva, da so redni sestanki društva vsak ponedeljek ob 18. uri na Javorniku št. 27, klet desno. Na teh sestankih lahko dobite znamke drugih držav za vaše tematske zbirke, morda pa se boste za tak način zbiranja šele odločili. Vsak prvi ponedeljek po 15. v mesecu pa lahko dobite vse novitete Jugoslavije.

f. u.

Kegljanje v delovni skupnosti za gospodarjenje

30 posameznikov se je pomerilo v letošnjem prvenstvu na 50 lučajeve mešano. Med 15 moškimi je bil najboljši Peter Grögl 202 keglja, drugo mesto je osvojil Ladi Homan 199, soliden rezultat sta dosegla Mirko Kristan 186 in Marjan Štehar 182. Pri ženskah je tekmovalo prav tako 15 posameznic. Zmagala je Olga Homan pred Nušo Arnold in Liziko Potočnik.

Odbojka med ETS in stroji in deli

V prijateljski odbojarski tekmi so se pomerili rekreativci iz TOZD elektrotehničnih storitev in TOZD stroji in deli. Boljši so bili električarji, ki so v postavi Godec, Košuta, Spanžel, Glavica, Dvornik, Podpečan, Pačnik, Keršbaumer in Krautberger prepričljivo zmagali s 3:0.

Železarna Ravne—Fructal Ajdovščina 30:20

V polfinalnem srečanju v okviru razvedrilne rekreacije akcije »v zdravju je moč« so se v Ajdovščini pomerili delavci železarne Ravne in zastopniki Fructala. Naša ekipa je prepričljivo zmagala in se uvrstila v finale, kjer se bo pomerila z ekipo IMV iz Novega mesta. Na programu je bilo enajst disciplin. Naše predstavnice in predstavniki so zmagali osemkrat in večkrat izboljšali rekordne dosežke. Ekipa je nastopila v postavi: Štefka Savinc, Ela Pšeničnik, Majda Bauče, Krista Kasnik, Marija Lahovnik, Veronika Triplat, Ivanka Glavica, Tone Godec, Jože Grabner, Beno Pandev, Oto Šumer, Marjan Ban, Igor Filipančič in Željko Pešič. Ekipo je uspešno vodil Tone Kolmančič.

NAMIZNI TENIS

Državno prvenstvo za posameznike

V Dugi Resi se je za naslove državnih prvakov potegovalo 112 mladink in mladincev iz 22 klubov. Sodelovali so le najboljši po principu selektivne udeležbe.

Nadarjeni tekmovalci Fužinarja Bojan Pavič je dosegel doslej svoj največji uspeh. Uvrstil se je v finale, kjer je izgubil s stalnim državnim reprezentantom Rizvanovičem. Osvojeno drugo mesto na državnem prvenstvu pa pomeni uvrstitev v državno reprezentanco in udeležbo na evropskem prvenstvu, ki bo v Wroclavu na Poljskem julija letos.

Ekipna pionirska prvenstva Slovenije

V Vrtojbi pri Novi Gorici so tekmovali pionirke Fužinarja in v finalni skupini osvojile šesto mesto.

V Kranju pa so se pomerile najboljše ekipe pionirjev. Naši pionirji so osvojili šele osmo mesto.

Naši predstavniki so bili v obeh kategorijah najmlajši in so predstavniki nove generacije, ki bo v pionirski konkurenci pokazala svojo vrednost šele po treh letih.

ALPSKO SMUČANJE

Republiško prvenstvo v Kranjski gori

Na republiškem prvenstvu v Kranjski gori v veleslalomu za mlajše mladince je uspešno tekmoval smučar Fužinarja Miran Stefanovič, ki je osvojil tretje mesto.

Veleslalom na Ošvenu

V organizaciji SK Fužinar je bilo pri Ošvenu prvenstvo vzhodne regije za mlajše pionirje in cicibane. Udeležilo se ga je 159 smučarjev iz 10 klubov. Uvrstitve koroških predstavnikov:

Cicibanke: 1. Vanja Napotnik, 4. Petra Videmšek, 6. Katja Skrinjar.

Cicibani: 1. Borut Močilnik, 2. Robi Kranjc, 3. Mitja Adamič.

Mlajše pionirke: 1. Mirjam Videmšek, 3. Aleksandra Kamnik, 4. Vesna Luinovič.

Mlajši pionirji: 1. Dušan Žagar, 2. Matej Čuješ, 5. Pavli Čebulj.

ODBOJKA

Fužinar ostane v prvi zvezni ligi

V 14. in 15. kolu zvezne ženske lige so si igralke Fužinarja priborile dve točki in s tem tudi praktično obstanek v ligi.

V odločilnem srečanju so na domačem terenu premagale neposrednega tekmeča za izpad Mladost iz Zemuna s 3:1. To srečanje je bilo tipično prvenstveno s številnimi preobraty v igri pri obeh nervoznih ekipah. Odločilen delež k zmagi sta tokrat prispevali najmlajši igralci Lorberjeva in Hrastnikova.

Na gostovanju v Nišu je Fužinar tesno izgubil s 3:2 z ekipo Studenta. Naše igralke so igrale dobro do odločilnega petega seta, v katerem jim je zmanjkalo moči.

Riki Ginter

Najboljšo igro je pri Fužinarju prikazala Godčeva.

Dve zmagi Fužinarja — dva poraza Mežice

Moška ekipa Fužinarja nadaljuje s serijo dobrih iger in prepričljivih zmag. V 12. in 13. kolu je Fužinar z maksimalnim rezultatom dobesedno pregazil na domačem terenu Karlovac in v gosteh Kamnik.

Mežičani pa igrajo iz kola v kolo slabše. Doma so brez večjega odpora izgubili z Reko s 3:0 in v gosteh z INO, prav tako s 3:0. S tema porazoma so Mežičani zapravili možnost, da bi v prihodnji sezoni sodelovali v prvi B ligi.

Fužinar je na tretjem, Mežica pa trenutno na zadnjem mestu.

Republiške lige

Ekipa Mislinje se je z dvema zaporednima zmagama nad mlado ekipo Stavbarja in Polskave prebila na prvo mesto in bo po vsej verjetnosti v prihodnji sezoni tekmovala v medrepubliški ligi.

Žerjavčani pa so povsem popustili, v gosteh so izgubili s Topol-

Resno in zbrano

Desno je slovenska prvakinja

šico s 3:2, doma pa s Savinjsko s 3:1.

V 13. kolu sta bili uspešni obe koroški ženski ekipe. Mežica je premagala Gorje s 3:2, Misljanja pa z enakim rezultatom Ljubno.

PLAVANJE

Zimsko državno prvenstvo

Na Ptuj je tekmovalo 110 posameznikov iz 20 jugoslovanskih klubov. Način tekmovanja je ponesrečen, ker je prvenstvo istočasno za posameznike in ekipe. To pa pomeni, da bi najboljši klubski plavalci nastopali v večjem številu disciplin in tako nabirali točke za matične klube. Vzporedno pa so posamezniki oškodovani, ker postanejo preutrujeni, da bi dosegli vrhunske rezultate.

Prvenstvo je bilo uspešno za ekipo in posameznike Fužinarja. Dekleta so bila druga, fantje peti, v skupni uvrstitvi pa je Fužinar osvojil odlično tretje mesto za Triglavom in Partizanom, vendar pred Mladostjo in Crveno zvezdo.

Ponovno je zablestela Maja Rodič, ki je bila dvakrat prva, na 200 m prsno s časom 2:41,41 je dosegla absolutni državni rekord, na 100 m prsno pa državni rekord za starejše mladinke.

Tudi Cesnikova se je vpisala v seznam državnih rekorderk. Na 100 m hrbtno je osvojila prvo mesto pred člansko državno reprezentantko Blažičevo in bila tretja na 200 m hrbtno.

Miran Kos je bil dvakrat drugi, s tem da je izgubil dvoboj na 100 m hrbtno z Nenadom Milošem le za sedem stotink.

Dimiter Vočko je osvojil tretji mesti na 100 in 200 m delfin. Tretje mesto je še osvojila Andreja Brumen na 200 m prsno. Poleg dveh zlatih kolajn je osvojila Maja Rodič še srebrno na 400 m mešano.

V ženski štafeti 4 x 100 m mešano je osvojil Fužinar prvo mesto v postavi: Cesnik, Rodič, Kos in Levar. Dobre uvrstitve so še dosegli: Drago Kos, Sovinc, Pesičer in Ambrož.

NOGOMET

Koroški selekciji v republiški ligi

Članska selekcija Koroške je bila neuspešna v 14. in 15. kolu vzhodne republiške lige. Neuigrano moštvo je doma izgubilo z

Elkrojem iz Mozirja z 2:1 in v gosteh z Litijo, prav tako z 2:1.

Mladinci so izgubili doma s trboveljskim Rudarjem s 3:1, v gosteh pa so premagali Litijo z 2:0 z zadetki Kusa in Gluhoviča.

Koroška liga

V prvem kolu spomladanskega dela prvenstva so bili doseženi naslednji rezultati.

Ojstrica je na Prevaljah visoko premagala Leše s 6:1, Slovenj Gradec je premagal Peco s 3:1, Holmec je v Mežici premagal Kograd z 1:0.

Srečanje med Akumulatorjem in Korotanom je bilo prekinjeno v 52. minuti pri rezultatu 2:2, ker je neodgovorni gledalec vrgel steklenico na igrišče. Dvoboj med Fužinarjem in Radljami je bil sporazumno preložen.

Vodi Ojstrica pred Korotanom.

SMUČARSKI TEK

Gorskega teka iz Kranjske gore na Vršič se je udeležilo 400 smučarjev tekačev. Med njimi je tekmovalo tudi šest delavcev železarne Ravne. Boljše uvrstitve so dosegli: Mirko Kranjčan je bil 16, Jaka Vidovšič je osvojil 60. in Alojz Mlinšek 66. mesto.

S. F.

6. TRADICIONALNO PRVENSTVO KOROŠKE

Karate klub Ravne je 16. 3. 1980 priredil 6. tradicionalno prvenstvo Koroške v karateju. Tekmovanje je bilo v telovadnici OŠ Prežihov Voranc na Ravnah. Sodelovalo je 32 moštrov in moštrovskih kandidatov iz 12 karate klubov Slovenije, in sicer: Jugokaj Celje, Tempo Ljubljana, Spodnja Idrija, Trbovlje, Društvo za borilne veščine Ljubljana, Angel Besednjak Maribor, Velenje, Shotokan Maribor, Ruše, Kokra Kranj, Partizan Limbuš, Shotokan Koper.

Rezultati:

1. Ljubo Javoršek, Shotokan Maribor, 2. Drago Stupar, Shotokan Koper, 3. Safet Smajlovič, Velenje, in Adnan Sikirič, Shotokan Maribor.

Sodniki na prvenstvu so bili: Marjan Fritz (Trbovlje), zvezni sodnik, in republiški sodniki: Dušan Borovnik (Velenje), Polde Jerman (Koper), Ivan Cerič (Ruše), Fritz Zdenko (Trbovlje).

B. B.

DESET ZAPOVEDI USPEŠNEMU PRODAJALCU

1. **Bodite jedrnat!** Naj nihče ne misli, da vaš čas ni dragocen.

2. **Kupcu sugerirajte željo!** Dokažite mu, da mu vaš proizvod lahko pomaga prihraniti čas in denar!

3. **Prodajajte z očmi!** Poslužujte se demonstracij in primerov. Ne omejte se samo na razgovor.

4. **Držite besedo!** Če obljubite dobavo ali kako drugo posebno uslugo v določenem času, jo tudi izpolnite.

5. **Nikdar ne kritizirajte konkurence!** Raje se omejite na prednosti vašega proizvoda.

6. **Delajte si beležke!** Nekateri ocenjujejo spomin kot »stvar, na katero pozabljamo« — zato se ne zanašajte nase!

7. **Ne prepirajte se!** Prodaja zahteva dobro voljo in ta le redko ostane po prepiru.

8. **Probleme kupca ocenite do potankosti!** Strnite vaše prodajne argumente v točno in razumljivo obliko!

9. **Bodite navdušeni!** To je lahko nalezljivo. Imejte zaupanje v svoj proizvod!

10. **Bodite iskreni!** Zares se zanimajte za težave kupca! Bodite prepričani, da boste našli način, kako pomagati — njemu in sebi!

John Steinbrick

OD TU IN TAM

Levje srce

V Italiji je 1970. leta pobegnil lev iz nekega cirkusa. Srečal je malega fantka in ga začel preganjati. Dečkova mati se je pognala na leva in ga neusmiljeno prebotala. Žival je bila hudo poškodovana.

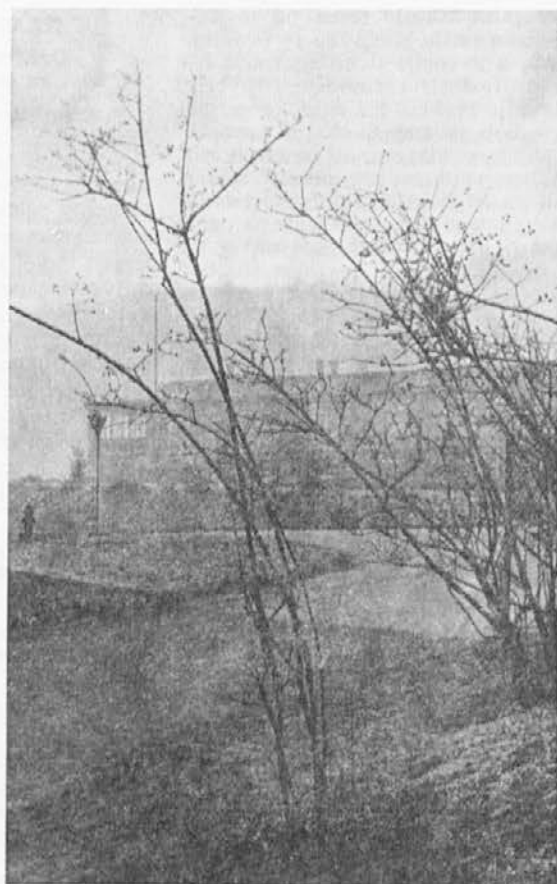
Sončna leha

Najslabše pivo

Proizvedeno je v Nemčiji leta 1918. Bilo je komaj kaj močnejše od vode. Trdijo, da je bilo trinajstkrat slabše od najblažjega piva, ki ga danes delajo v ZDA in Britaniji. Seveda so ga takoj umaknili s tržišča.

Poplavljen napoved

Po velikih poplavih v Džedi (Saudska Arabija) je v januarju 1979 agencija Arah News sporočila svojim naročnikom: »Obzalujemo, ker vam ne moremo poslati prognoze. Poročila o vremenu dobivamo z letališča, a to je zaprto, zaradi slabega vremena. Ali vam bomo jutri lahko dali vremensko napoved, je odvisno od vremena.

Prikrito

Gibanje zaposlenih v tovarni

od 21. februarja 1980 do 20. marca 1980

Tek. št.	Priimek in ime	Rojen	Kvalifikacija	TOZD — DS	Odkod je prišel
PRIDOBILI LASTNOST DELAVCA					
1.	Arl Janez	18. 12. 1952	KV topilec	jeklarna	iz druge delovne organizacije
2.	Čuješ Anton	19. 8. 1958	NK delavec	vzmetarna	iz druge delovne organizacije
3.	Funtek Jože	28. 4. 1958	KV ključavničar	kovinarstvo	iz JLA
4.	Hribnik Peter	14. 6. 1961	KV žičar	jeklovlek	prva zaposlitev
5.	Hafizović Sahit	2. 1. 1960	NK delavec	jeklarna	prva zaposlitev
6.	Kordež Stanislav	7. 5. 1959	KV rezkalec	rezalno orodje	iz JLA
7.	Kostič Vujedin	24. 2. 1950	NK delavec	jeklarna	prva zaposlitev
8.	Kotnik Beno	11. 3. 1957	VŠ dipl. inž. str.	raziskava in razvoj	štipeidist ŽR
9.	Krivograd Marjan	17. 1. 1953	KV zidar	jeklarna	iz druge delovne organizacije
10.	Kuster Janez	9. 8. 1959	NK delavec	pnevmatični stroji	iz druge delovne organizacije
11.	Lauko Marjan	4. 3. 1950	DPŠ str. delovodja	jeklolivarna	iz druge delovne organizacije
12.	Lasnik Henrik	11. 2. 1956	KV strugar	valjarna	iz druge delovne organizacije
13.	Ledinek Karel	27. 3. 1959	KV avtoličar	jeklarna	prva zaposlitev
14.	Mihajlovič Dragoljub	25. 11. 1954	SŠ veterinarski tehn.	jeklarna	iz druge delovne organizacije
15.	Mori Avgust	14. 8. 1954	KV kmetovalec	industrijski noži	prva zaposlitev
16.	Poberžnik Milan	1. 8. 1959	SŠ el. tehn. s. t.	elektrotehn. storitve	iz šole
17.	Proje Marjan	15. 1. 1960	KV str. ključavničar	energija	iz JLA
18.	Ramšak Helena	9. 3. 1947	SŠ gimnazija	DS za finance	iz druge delovne organizacije
19.	Repnik Franc	12. 2. 1937	KV gasilec	pnevmatični stroji	iz druge delovne organizacije
20.	Srebotnik Erhard	30. 10. 1959	SŠ str. tehnik	industrijski noži	iz JLA
21.	Sušnik Barbara	17. 6. 1958	abs. šole za soc. delavce	DS kadr. spl. zadev	iz šole
22.	Živič Mitja	21. 9. 1955	abs. el. fak.	elektrotehn. stor.	štipeidist ŽR
23.	Zvikart Julijan	28. 12. 1955	abs. VTS	stroji in deli	štipeidist ŽR

Tek. št.	Priimek in ime	Rojen	Kvalifikacija	TOZD — DS	Kam je odšel
IZGUBILI LASTNOST DELAVCA					
1.	Borovnik Danica	20. 2. 1960	KV strugarka	strojno gradbeno vzdrž.	dana odpoved
2.	Firšt Anton	3. 5. 1923	KV kovač	DK kadr. splošnih zadev	starostna upokojitev
3.	Grenko Kristina	13. 9. 1928	PK žerjavovodkinja	stroji in deli	druž. upokojitev
4.	Grošič Osman	5. 2. 1946	NK delavec	jeklarna	samovoljna zap. dela
5.	Hasi Abedin	4. 7. 1958	NK delavec	vzmetarna	dana odpoved
6.	Karničnik Jože	18. 9. 1940	DPŠ str. delovodja	komerciala	dana odpoved
7.	Kralj Hinko	18. 4. 1948	DPŠ str. delovodja	kovinarstvo	dana odpoved
8.	Krebs Rudolf	6. 2. 1924	NS	kontrola kakovosti	umrl
9.	Lakovšek Franjo	5. 4. 1958	KV rezkalec	stroji in deli	dana odpoved
10.	Ledinek Feliks	4. 4. 1928	NK delavec	komerciala	invalidska upokojitev
11.	Mravljak Franc	20. 2. 1919	KV kontrolor	kalilnica	starostna upokojitev
12.	Nikič Brane	30. 1. 1950	DPŠ str. delovodja	valjarna	dana odpoved
13.	Pranjčević Marko	22. 8. 1957	KV str. ključavničar	valjarna	samovoljna zap. dela
14.	Prušnik Matjaž	30. 11. 1960	KV orodjar	kovinarstvo	v JLA
15.	Radovanović Savo	22. 10. 1961	NK delavec	strojno gradb. vzdrž.	samovoljna zap. dela
16.	Rakun Marjan	10. 7. 1961	KV strugar	kovinarstvo	v JLA
17.	Rožej Mirko	23. 10. 1961	NK delavec	vzmetarna	v JLA
18.	Smrečnik Viktor	5. 7. 1961	KV ključavničar	kovinarstvo	v JLA
19.	Škodnik Milan	31. 3. 1948	NK delavec	valjarna	dana odpoved
20.	Suler Ivan	7. 5. 1928	NK delavec	valjarna	starostna upokojitev
21.	Zamernik Anton	22. 5. 1960	KV ključavničar	kovinarstvo	v JLA
22.	Zamernik Mirko	30. 5. 1960	KV ključavničar	kovinarstvo	v JLA

IZOBRAZBA — KVALIFIKACIJA

Pridobili lastnost delavca	1 — KV avtoličar
1 — VŠ dipl. inž. str.	1 — KV kmetovalec
1 — abs. elektro fak.	1 — KV gasilec
1 — abs. VTS	4 — NK delavci
1 — SŠ el. tehn. š. t.	
1 — SŠ strojni tehnik	Izgubili lastnost delavca
2 — SŠ gimnazija	3 — DPŠ strojni delovodje
1 — SŠ veterinarski tehnik	2 — KV strugarja
1 — DPŠ strojni delovodja	4 — KV strojni ključavničarji
1 — KV topilec	1 — KV orodjar
2 — KV ključavničarja	1 — KV kontrolor
1 — KV žičar	1 — KV razkalec
1 — KV rezkalec	1 — KV kovač
1 — KV zidar	1 — PK žerjavovodja
1 — KV strugar	7 — NK delavcev
	1 — NS

ZAHVALA

Različne so stvari, ki plemenitijo človeka. Našega očeta **Martina Podgornika** so plemenitili skromnost, preudarnost in dobro srce. Vsem, ki ste ga spemili na poslednji poti, iskrena hvala.

Hvala tudi govorniku tov. Florjančiču, oktetu iz Sel, gospodu kaplanu in godbi železarne Ravne. Iskrena hvala za pomoč so-stanovalcem stolpnice št. 4.

Žalujemo: žena Pavla, sin Rudi in hčerki Marija in Anica z družinami in drugi sorodniki

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se vsem sodelavcem, zlasti žerjavovodjem iz TOZD stroji in deli in delavcem iz hale konstrukcij, zahvaljujem za dragoceno darilo, ki mi bo v

trajen spomin. Posebej hvala tovarišu Pudgarju za poslovilne besede.

Vsem sodelavcem želim še naprej veliko sreče in uspeha pri delu.

Kristina Grenko

Nesreče pri delu v marcu 1980

Franc Berložnik, TOZD strojno gradbeno vzdrževanje — pri izdelavi ročnih sekačev mu je padel ukovek utopa na prst desne roke.

Anton Mravljak, TOZD priprava proizvodnje — pri privezovanju bremena na žerjav ga je žerjavna veriga stisnila za palec desne roke.

Maks Jakob, TOZD strojno gradbeno vzdrževanje — pri vrtanju rokava 40 t ponve mu je med nameščanjem vrtnega kot-

nika padel zgornji del tega na prstanec leve roke.

Jože Kotnik II., TOZD kontrola kakovosti — med kontrolnim pregledovanjem površine valjanih palic in adjustiranju sta sodelavca adjusterja metala palice v jasli, zaradi česar mu je škaja od tam priletela v levo oko.

Albert Propat, TOZD energija — pri polnjenju kisikovih jeklenk je nenadoma prišlo pri zapornem ventilu do vžiga ohišja

Naši upokojeanci

Franc Mravljak, roj. 20. 2. 1919, v železarni od 4. 3. 1953, nazadnje v kalilnici kot kontrolor. Star. upokojen 16. 2. 1980.

Ivan Šuler, roj. 7. 5. 1928, v železarni od 7. 8. 1945 v tozd valjarna kot valjavec. Star. upokojen 29. 2. 1980.

Feliks Ledinek, roj. 4. 4. 1928, v železarni od 2. 9. 1963, nazadnje v tozd komerciala kot pomožni delavec. Inval. upokojen 31. 1. 1980.

Anton Firšt, roj. 3. 5. 1923, v železarni od 8. 7. 1947, nazadnje v del. skupnosti KSZ kot vratar. Inval. upokojen 29. 2. 1980.

Kristina Grenko, roj. 13. 9. 1928, v železarni od 1. 10. 1964, nazadnje v tozd stroji in deli kot žerjavovodkinja. Upokojena 26. 2. 1980.

Vili Ridl, TOZD stroji in deli — pri nameščanju valja med konicami na brusilni stroj mu je stisnilo prstanec desne roke.

Miroslav Robnik, TOZD kovinarstvo — pri zlaganju vencev mu je venec stisnil prstanec na desni roki.

Alojz Pisar, TOZD stroji in deli — hladilna tekočina mu je brizgnila v desno oko in mu ga poškodovala.

Silva Korak, TOZD pnevmatični stroji — pri zlaganju obdelovancev v zaboj ji je eden zdrsnil iz roke in ji padel na nart desne noge.

Beno Burjak, TOZD industrijski noži — pri nakladanju plinske bombe mu je ta zdrsnila iz rok in mu padla na mezinček leve roke.

Jurij Kramar, TOZD kovinarstvo — pri sestavi lopate »B« za rokovopac je bilo potrebno poravnati nož za sestavo. Pri ravnanju noža se je udaril po levi roki.

Drago Trifkovič, TOZD kovinarstvo — pri varjenju mu je zaradi nepazljivosti žica prebila rokavico na desni roki in ga poškodovala po kazalcu.

Miha Jamnik, TOZD industrijski noži — pri snemanju rezkalne glave je potegnil s prsti po reznem delu glave in se urezal v palec leve roke.

Jože Belina, TOZD vzmetarna — pri nalaganju koračne peči mu je vzmetni list padel iz palete na palec desne roke.

Jože Denša, TOZD jeklarna — pri pospravljanju livne plošče ga je korenina udarila po kolenu leve noge.

Stanoje Dimič, TOZD valjarna — pri odlaganju valjanih gredic ga je žerjavna veriga stisnila za sredinec desne roke.

Jože Sovič, TOZD jeklolivarna — pri čiščenju zalitega livarskega okvira si je poškodovale prste desne roke.

Zdenka Šuler, TOZD kovačnica — pri prenosu odrezanega dela kovanca v zaboj ji je ta zdrsnil

na levo roko ter ji poškodovale prstanec.

Marjan Štaudeker, TOZD kovačnica — pri adjustiranju kovanega materiala je padel, pri čemer si je poškodovale desni ledveni predel.

Pero Jevtič, TOZD valjarna — pri zapenjanju veza gredic z žerjavno verigo mu je spodrsnilo ter si je pri padcu poškodovale gleženj desne noge.

Stefan Finžgar, TOZD jeklarna — pri nameščanju verige na kavelj žerjava mu je veriga stisnila prstanec desne roke.

Jernej Lavko, TOZD jeklolivarna — pri brušenju kosa za nalitek modela si je na valjanem brusilnem stroju obrusil prstanec leve roke.

Stefan Pori, TOZD valjarna — pri prižiganju gorilnika za avto-geno rezanje je prišlo do povratnega udarca. Pri tem je nastala manjša eksplozija, pri čemer ga je opeklo po obrazu.

Franc Konecnik, TOZD jeklolivarna — pri prenosu na delovno mizo mu je ulitek zdrsnil iz rok ter mu padel na nart leve noge.

Viktor Božič, TOZD jeklovlek — pri ravnanju valjanih palic na ravnalnem stroju mu je stisnilo sredinec leve roke.

Slavko Fučec, TOZD valjarna — pri zalaganju valjanih profilov v ogrevno peč ga je žica udarila pod očesom.

Vinko Skarlovnik, TOZD jeklarna — pri čiščenju ponovčke za jemanje prob mu je brizgnil delček jekla v oko.

Srečko Britovšek, TOZD jeklarna — pri 40 t elektro obločni peči je stopil na gumijasto cev, pri čemer si je izvinil desno nogo v gležnju.

Fotografije za to številko so prispevali: S. Jaš, S. Jelen, F. Rotar in oddelek za informiranje.

ventila, pri čemer je dobil opekline po dlaneh in telesu.

Jože Vrečko, TOZD strojno gradbeno vzdrževanje — pri prevozu oljne črpalkke v kovačnico s pomočjo avtokar je prišlo do trčenja z viličarjem, pri čemer si je poškodovale levo nogo.

Edvard Kret, TOZD strojno gradbeno vzdrževanje — med brušenjem noža na brusilni kozi mu je priletel tujek v levo oko.

Jože Mešl, TOZD strojno gradbeno vzdrževanje — pri struženju mu je med posnemanjem roba na cevi ta izletela iz vpenjalne glave, pri čemer ga je udarila po glavi.

Bojan Bolarič, TOZD energija — pri elektro obločnem varjenju predpražnika za vhodna vrata v kotlarno mu je priletel tujek v desno oko.

Drago Golob, TOZD strojno gradbeno vzdrževanje — pri razrezovanju oljnega hladilnika ga je vroče olje opeklo po desni roki.

Maks Paradiž, TOZD kalilnica — pri odrezovanju žice je obdelanec padel iz stolice, delavcu presekala zaščitni čevlji in mu poškodovale nart leve noge.

Ivan Mlačnik, TOZD industrijski noži — pri prehodu okrog stroja je zadela ob rob zaboja in si poškodovale koleno desne noge.

Oskar Jeseničnik, TOZD industrijski noži — pri prelaganju furnirskih nožev na ravnalno mizo mu je stisnilo sredinec desne roke med obdelovanec in mizo.

Jože Kuzma, TOZD vzmetarna — pri kaljenju vzmetnih listov se je opeklo po podlaktnici leve roke.

V kabinetu

